

eko-faşizm

ve

eko-faşizm anlayışlarının eleştirisi

janet biehl & david orten

çeviren:
alışan şahin

hayalci hücre: #57 başıbozuk kitaplığı #5 | janet biehl ve david orten |
eko-faşizm ve eko-faşizm anlayışlarının eleştirisi ©2024 hayalci hücre |
bu kitabın türkçe yayın hakları janet biehl, david orten ve hayalci hücre
yayın'a aittir. | çeviren: alişan şahin | yayına hazırlayan: soner torlak |
kapak tasarımı: sezgin 'garga' ibik | dizgi: nail düNDAR | baskı-cilt: repar
tasarım matbaa, yenibosna merkez mh. cemal ulusoy cd. no: 43
bahçelievler/istanbul (sertifika no: 40675) | 1. baskı 2024 / istanbul | isbn
no: 978-625-6597-46-4 | sertifika no: 73832 | hayalci hücre yayın lema
yayıncılık basım dağıtım kırtasiye ticaret limited şirketi sinanoba
mahallesi aktay caddesi A3-27 blok no: 6a iç kapı no: 6 büyükçekmece /
istanbul | <https://hayalcihuce.com>

eko-faşizm

ve

eko-faşizm anlayışlarının eleştirisi

janet biehl & david orten

çeviren:
alışan şahin

başıbozuk kitaplarından elde edilen
bütün gelir
her türlü hayvanatın
yeme içme ve barınma masrafları için
harcanacaktır.

Bölüm I
Alman Aşırı Sağında Faşizmin
Modernizasyonu ve "Ekoloji"
Janet Biehl

Giriş	13
Rudolf Bahro: Völkisch Ruhçuluğu	19
'Karartılmış Alanları' Kurtarmak	27
Sosyal Darwinist 'Ekoloji': Herbert Gruhl	35
Özgürlüğün Toplumsal Bir Ekolojisi	43
Neo-Faşist Ekoloji	46

Bölüm II
Ekofaşizm Nedir?
Biomerkezci Sol Bir Analiz
David Orten

Giriş	69
Tanımlanmış Faşizm	72
Toplumsal Ekoloji ve Faşizm	73
Rudolf Bahro	78
Ekofaşizm Kavramını Kullanmak Doğru mudur?	81
Sonuç	88

Bir Açıklama

Janet Biehl'in *Ekoloji ve Alman Aşırı-Sağında Faşizmin Modernizasyonu* ('Ecology' and the Modernization of Fascism in the German Ultra-right) isimli çalışmasının yayınlıyoruz. Bu makaleyi çevirip yayınlamadaki maksadımız, bugün bize henüz yabancı olan fakat yıllar önce yapılmış, olasıdır ki yakın zamanlarda karşı karşıya kalacağımız bazı tartışmalara önceden işaret ederek, deneyimleri ifade eden bir kısım tartışmaları göz önüne sermek ve ekoloji alanında yürüyen – eğer varsa – tartışmaların tekabül edeceği mecralara işaret etmektir.

Bugün Türkiye'de doğrudan bir Eko-faşist hareket olmasa da Eko-faşizme göz kırpan doğal bir temayülü herhangi bir hareketin içerisinde nüve olarak bulmak mümkündür. Ekoloji fikriyatının modernizmin kalkınma ideolojisine bir yanıt vermesi ve bir yanıt üretmesi temayülleri Sosyal Darwinizm ve post modern zamanların yeni dinleri vasıtasıyla yeni bir faşizmin işaretleri de oluyor. Bugün Avrupa'daki tüm faşist hareketlerin ekoloji ve sosyal politikalar, gay-lezbiyen hakları konusunda bazı açılardan sosyal demokrat partilerden bir farkları yok. Türkiye ile kıyaslanırsa belki bu açılardan daha bir özgürlükçü görülmeleri mümkündür. Fakat faşizmin ekolojiye bakış açılarını başka alanlarda üretmekte. Bu, yabancı düşmanlığı ve yabancı kültürlerle ve göçmenlere karşı düşmanlık olarak ortaya çıkıyor. Modernizmin bir ideolojisi olan hümanizm fikriyatı insan merkezliği temele alırken doğanın tahribatı ve doğanın ele geçirilmesi meşru bir fikir olarak sorgulanması dahi düşünülmeyen bir durumdu. Bu güne geldiğinde Türkiye'nin ekolojiyi dert edinen siyasal partileri ve hareketleri, bu fikriyatı henüz sorgulamamalarına rağmen ekolojiyi programları içerisine almaktan da imtina etmemekteler. Kalkınma ideolojisi ile ekoloji nasıl bir uyumla ele alınmakta bilemiyoruz. Bir diğer taraftan da insan merkezci bakış açısına reaksiyon olarak ters taraftan türcülükle; insanı tamamen öteleyen ve insandan nefret eden küçük reaksiyonlar ve bakış açılarıyla (ekoloji tartışmaları alanında, günlük yaşamda) karşılaşmak bizim talihimiz olsa gerektir. Zannederim sırf bu

yüzden, bizden uzak bir mekânda, sosyal ekolojinin önde gelen düşünürü Murrey Bookchin *Re-enchanting Humanity: A Defense of the Human Spirit Against Antihumanism, Misanthropy, Mysticism and Primitivism* (Yeniden-büyüleyen İnsanlık: Antihümanizm, Mistisizm, İnsandan Nefret Etme ve İlkelcilığe Karşı İnsan Ruhunu Savunmak) isimli kitabı hazırlamıştı.

Biehl bu uzun makalesinde eko-faşizmin fikri olarak geldiği yere gönderme yapan çalışmalara daha çok vurgu yapmakta, Almanya ve uluslararası sol düşüncenin kabul etmekten imtina etmediği ve herkesin ekoloji konusunda önemli bir entelektüel olarak saygı duyduğu Rudolf Bahro'nun *Völkisch* Ruhçuluğu ve Alman romantizminden aldığı köklere kadar inmektedir. Esasen Murrey Bookchin ile Bahro arasındaki kısa bir tartışmanın yansımalarında yer aldığı Biehl'in makalesini Bookchin'in makalesi gibi okumak mümkündür. Bahro'nun düşüncelerinin faşizme nasıl açık bir düşünce olduğunu da tartışmaktadır.

Sonrasında derin ekoloji fikriyatının doğrudan Nazizm'den kök alan düşünürlerinden Herbert Gruhl'e temas ederek bir açıklama sunacak. Sosyal Darwinizm'in fikri olarak fazlasıyla etkilediği eko-faşist düşüncelerin bugünkü tezahürlerini de – Saflık 'ideolojisi' diyebiliriz buna – değiniyor.

Fakat ardındaki makale David Orten tarafından Biehl'in bu makalesi ve internette kolayca bulunabilecek olan Peter Staudenmaier'in Biehl ile aynı fikriyatta yazılmış makalesine cevap niteliğinde ve eko-faşizm kavramını tartışan bu yazarlara kavramı yanlış tanımlaması ve yanlış hedeflere nişan alınması minvalinde eleştiriye tabi tutuyor.

İyi okumalar.

Alişan Şahin

≈

Bölüm I
Alman Aşırı Sağında Faşizmin Modernizasyonu
ve “Ekoloji”
Janet Biehl

Giriş

Bugün ekolojik krizin var olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Pek çok şekilde ve yerde, gezegenimizin biyosferi büyük bir hasara maruz kalıyor. Sistemik kirlilik, ozon deliği, küresel ısınma ve diğer felaketler yaşamın bağlı olduğu dokuya zarar verirken, çevrenin bir kısmı da zaten zehirli atıklar ve nükleer santral felaketleri yüzünden yaşanamaz hale geldi.

Mevcut toplumun yerine ileri sosyal ekolojik bir toplumu yerleştirmek hiç bu kadar aciliyet arz etmemişken, böyle bir hasarın rekabetçi uluslararası piyasa ekonomisi ve şirketler tarafından baskın bir şekilde şekillendirildiği de daha önce hiç bu kadar net olmamıştı.¹

Ekonomik koşulların kötüleştiği ve eko sistemin alt üst edilmesi durumunun güçlü bir siyasi muhalefetle karşılaştığı bu zamanda, milliyetçi ve hatta faşist fikirler sadece Almanya Federal Cumhuriyeti'nde değil, tüm Avrupa'da giderek en üst seviyeye yükseliyor. Toplumsal gerilimlerin şiddetlenmesiyle, birbirleriyle bağlantısı sıkı olmayan grupların yabancılara karşı teşebbüs ettikleri şiddet eylemleriyle de her türlü neofaşist grup, seçimlerde temsilcilikler kazanıyor. Hem “dazlak” hem “entelektüel” her iki grup da açıkçası klasik faşizmin fikirlerini devam ettiren “Yeni” Sağın bir parçasıdır. Yazar Jutta Ditfurth, *Faşizmin Modernizasyonu* adlı eserinde, “Onlar Eski Sağ’ın milliyetçi, mistik ve insan sevmeyen konseptini yeniden modernize ediyor,” demektedir. Aynı zamanda onlar, “aşırı sağ ve neofaşist tabloyu”

¹ Sosyal Ekoloji Üzerine bkz. Murray Bookchin’in pek çok makalesi, özellikle Remaking Society (Boston: South End Press, 1989) and Urbanization Without Cities (Montreal: Black Rose Books, 1992).

örgütlemek için ideolojik bir “dayanak” olarak² ekolojinin sağcı yorumunu kullanıyorlar.

Bugünün faşistleri kendi faşist atalarından alıp türettikleri farklı bir ideolojik mirasa sahip. Nitekim “ekoloji” ve doğal dünya için gizemli bir hayranlık Alman milliyetçiliği için oldukça yenidir. On dokuzuncu yüzyılın sonunda, pozitivizm karşıtı bir kültürel isyan Avrupa’nın çoğunluğuna yayıldı, George L. Mosse’nin belirttiği gibi Almanya’da doğa-mistisizmi ve ırksal milliyetçilikle demlendi. Bu başkaldırı, bilim yoluyla değil ancak doğaüstü yollarla karanlık güç olarak anlaşılabilen, doğanın kozmik yaşam gücüne imanla bağlıydı. Bu tür önermelere dayalı bir ideoloji Aryan geçmişinin zaferleriyle eritilip kaynaştırılmış ve dolayısıyla o geçmiş, tümüyle “romantik” ve “mistik” bir yorum almıştır.³

1920’lerde doruğa ulaşan, gizli ve sözde bilimsel fikirlerin bir karışımı, romantik milliyetçilik, romantik ırkçılık ve mistik bir doğaya ibadet etme inancı içeren Alman *Volk* fikri etrafında birleşti. Nitekim Mosse’nin gözlemlediği gibi, Almanca bir kelime olan *Volk*, Alman düşünürler için on sekizinci yüzyılın sonlarında Alman romantizminin doğuşundan beri “Halk” kelimesinden çok daha kapsamlı bir terimdir ve *Volk* bir grup tarafından doğaüstü “öz” olarak anlamlandırılmıştır. Bu “öz”,

² Hutta Ditfurth, *Feuer in die Herzen: Plädoyer für eine Ökologische Linke Opposition* (Hamburg: Carlsen Verlag, 1992), üçüncü bölüm. Özellikle 158, 172 sayfalar. Ditfurth solcu Alman Yeşillerinin önde gelen eski sözcülerindendir. Yeşiller şimdi radikalliklerini kaybetti. Şimdi Frankfurt’taki Ekolojik Sol’un (Ökologische Linke) örgütlenmeleriyle uğraşmaktadır.

³ George L. Mosse, “The Mystical Origins of National Socialism,” *Journal of the History of Ideas*, vol. 22, no. 1 (Jan. 1961), s. 81. Buna da bkz. Jeffrey A. Goldstein, “On Racism and Anti-Semitism in Occultism and Nazism,” *Yad Vashem Studies* 13, Livia Rothkirchen, ed. (Jerusalem: Yad Vashem, 1979), 53-72 sayfalar.

“doğal”, “evren” ya da “efsane” olarak adlandırılabilir fakat her durumda o insanın içindeki doğaya karışmış ve yaratıcılığında, duygularının derinliğinde, bireyselliğinde ve Volk’un diğer üyeleriyle bütünlüğünde görülür.⁴

1920’lerin *Völkisch* hareketi, modern materyalizmi, urbanizmi, rasyonalizmi ve bilimi bu “öz”e⁵ yabancı, yapay ve zarar verici saydı. Şiddetli toplumsal sarsıntı döneminde, Weimar demokrasisini Batılı demokrasi ve liberal fikirlerin ürünü olarak ve daha sonrasında ise Alman “öz”ünü yansıtmayan insanların kontrolünde olan kukla rejim olarak gördü. Pek çokları dünyada Yahudilere dair komplo teorisinin ardında hepsinin de sistematik olarak geleneksel Alman değerlerine zarar verdiği söylenen materyalistik tüketim, ruhsuz sanayileşme, homojen bir ticari kültür ve aşırı modern teknolojinin de dâhil olduğu modernizmin hoşnutsuzluklarının yattığını iddia etti. Sadece gerçek vatanseverler –aşırı sağcı düşünce– Almanları bu harabeden kurtarabilirdi.

Bu hareket gerçek bir Alman alternatifini –doğasında milliyetçi olduğu kadar ırkçı da olan– ileri sürmeye çalıştı. Paul Lagarde ve Julius Langbehn’in popüler yazıları Almanların dünyayı yönetebileceği soylu bir toplumsal düzen taraftarıydı. Bu, insanlarda canlılık ve “otantiklik” hissini yükseltecek olan doğal peyzaja yakın insanlara bir doğa-romantizmini hatırlattı. 1920’lerde

⁴ George L. Mosse, *The Crisis of German Ideology: Intellectual Origins of the Third Reich* (New York: Grosset and Dunlap, Universal Library, 1964), s. 4.

⁵ *Völkisch* hareket üzerine, bkz. Mosse, *Crisis*; Fritz Stern, *The Politics of Cultural Despair: A Study in the Rise of the Germanic Ideology* (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1961) ve Walter Z. Laqueur, *Young Germany: A History of the German Youth Movement* (New York: Basic Books, 1962)

Almanya’da bol miktarda bulunan gizemli ve batını ruhçu inançlar da bilimden ziyade önsezi yoluyla kavranan “Aryan” kanında cisimleşmiş yeni kozmik inançlar bakımından gelişmişti. Bu dönemde Almanya Teozofi, dünyayı insanın ruhsal doğasıyla açıklayan Antroposofi ve Ariosofi (mistik bir Aryanizm) gibi mistik inanç sistemleriyle kaynamaktaydı ve “ekolojik” milliyetçiliğe gizemli bir hava vermek için kullanılabilecekleri şekilde Alman milliyetçiliğinin bileşenleriyle doluydu.

Ancak farkında olmayarak, Völkisch hareketinin romantik milliyetçileri, teknolojik, modern ve keskin milliyetçi ve soykırımcı totaliter devleti inşa etse bile, ironik bir biçimde anti-modern hassasiyetleri kullanan Nasional Sosyalist ideoloji için önemli bir kaynak oldu. Demagojik olarak gerçek anlamda bir yabancılaşmaya başlayan Naziler, toplu katliam yapsalar da “doğa’ya daha yakın” olan mistik ve romantik bir milliyetçilikte “otantiklik” vadederek beyin yıkama fantezilerini sahneye koydular. O zaman kadar herhangi bir Alman toplumunda görülmuş olandan endüstriyel olarak daha modern ve daha rasyonalize olmuş bir toplumu inşa etmiş olsalar da daha basit, daha sağlıklı ve daha “doğal” bir yaşam biçimine dönme gereksinimine vurgu yaparak toprağa organik olarak bağlı olan “Kuzey Avrupalı” köylülüğü deneyimi ve fikrini geliştirdiler.

Nazi öncesi Almanya’da *völkisch* hareketini anımsatan temalar sözde “Yeni” Sağ’a uygulanabilir. Kendini adeta modern toplum için “ekolojik” alternatif olarak da sunuyor. “Yeni” Sağın bugünkü bakış açısında, çevrenin tahrip edilmesi ve milliyetlerin baskı altında tutulması “Semitik” tek tanrıcılıkta ve evrenselcilikte ortak bir kökene sahiptir. Hristiyanlığın daha sonraki biçimlerinde ve liberalizm ve Marksizm’in daha sonraki biçimlerinde,

bu ikilikçi ve homojenize edilmiş evrenselciliğin ekolojik krizin ve ulusal kimliğin bastırılmasını getirdiği iddia ediliyor. Nasıl ki Hristiyan misyonerler dünyaya dağıldığında özgün kültürlerin yok edilmesinde etkili oldu, Yahudi-Hristiyan evrenselciliği de modernitede etnik ve ulusal kültürleri ortadan kaldırıyor. Ayrıca, bu modern evrenselcilik dizginlenemez teknolojiyle sadece doğanın yıkımını değil ruhun imhasını da sağlayarak suç işlemektedir deniyor. Denmektedir ki doğanın tahribi fiziki olduğu kadar manevi anlamda da yaşamı tehdit etmektedir. İnsanlar bozulmamış doğayı inkâr ettiklerinden dolayı kendi ‘otantikliklerini’ bulmaları engellenmiştir.

İkilemci ve evrenselci “Semitik” miras daha fazla göze batacak şekilde, tüm kültürlerin ve ırkların “melez” kültürlerinin – eşitlikçi demokrasi- ruhsuz ve hissiz bir toplum olarak karışmış olduğu ABD’de “Yeni” Sağ olarak ortaya çıkmıştır. Amerikan kültür emperyalizmi dünyadaki diğer kültürlerin soykırımına sebep oluyor ve onun teknolojik emperyalizmi küresel çevreyi tahrip ediyor. “Ulusal kimlik” ve ekolojik kurtuluş için faşist arayış “Batı uygarlığına” karşı – yani, “Avrupa medeniyetine” karşı Amerika Birleşik Devletleri – “etno çoğulculuk” fikrinin gelişmesiyle tüm kültürlerin kendileri ve çevreleri üzerinde egemenliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Avrupa, modernize olmuş bir mono kültür yerine tüm halkların özerkliğe sahip olduğu “memleketlerin Avrupası” haline gelmelidir. Yeni Sağ ideoloji Türklerin Türkiye’de, Senegallilerin Senegal’de yaşaması gibi, Almanların da Almanya’sı olmalıdır fikrini savunmaktadır.

Ekoloji kolayca milliyetçilik anlamına gelen “etnik çoğulculuğu-ethnopluralism” haklı çıkarmak için çarpıtilabilir. Kişinin bölgesinin o kişinin “memleketi” olması –ya da *Heimat*– kavramları, bir bölgenin gelenekleri, dili

“ata” topraklarıyla bir bağlantı olarak alındığında milliyetçi bir bölgecilik olarak çarpıtılabilir. (*Heimat* kelimesi geçmişe doğru dönmek, kent karşıtı bir modda, bindik bir cemaat ve yakın doğa anlamına da gelir. Naziler bu kavramı kullandıklarından dolayı on yıllarca beğenilen bir kavram olarak bakılmadı fakat 1970’lerde kapitalist endüstrileşmeden on yıllar sonra entelektüeller onu yeniden keşfettiler). Dışarıdaki davetsiz misafirlere karşı kendilerini göstermeye çalışan insanlar için, biyolojik olarak içine yerleşmiş oldukları ‘ekolojikleştirilmiş’ *Heimat* sadece emperyalizme karşı değil göçmenliğe, yabancılara ve “aşırı nüfus” problemlerine karşı da kullanışlı bir araç olabilir. Üçüncü Dünya göçmenlerine karşı olmak için üzerinde durulan haklılık nedenleri “aşırı nüfus fazlalığı”na karşı ekolojik tezlere dikkat çekerek, çeşitlilikle maskeleniyor. Bugün *Heimat*’ı hatırlayan sadece faşistler değildir. Mesela Doğa’yı ve Çevre’yi Koruma Ligi’nin saygıdeğer başkanı çevreci Hubert Weinzierl, Eylül 1989’da *Heimat* denmeye değer olacak bir tarzda uygarlığımızın manzarasını yeniden biçimlendiren, gelişmeyi sağlayacak bir çevrenin inşaa edilmesine dair herhangi bir umut ya da herhangi bir anlamın olup olmayacağına ve insanlığın esas kaygısının aşırı nüfus akımının azalmasının başarılması olduğuna işaret ediyordu.⁶

Gizemli bir ekoloji, gizemli bir milliyetçilik için bir haklılık gerekçesi olabilir. Bugün ekolojiyle ilişki içerisinde New Age ortamında aşırı sağ gerçekten de güncellenmeye ihtiyacı olan modernize edilmiş otoriter milliyetçi gizemli bileşenini bulabilir. İki Dünya Savaşı arasında Almanya’da olduğu gibi New Age’in anti rasyonel

⁶ Ditzfurth’de alıntılanmıştır, *Feuer*, s. 170.

tarikatlari – ilkelci, batini – Federal Almanya Cumhuriyeti ve Anglo-Amerikan dünyasında çoğaldı. Bu tür anti-rasyonalizm ve mistisizm “Yeni Sağ” tarafından destekleniyor. Anarşist yayıncı Wolfgang Haug şöyle gözlemler: “Yeni Sağ aslında, rasyonel şüphelerin yıkılmış ve yok edilmiş kabul edilmesi ve yeni “doğal” normların meydana getirilmesi için yeniden tanımlanan tüm sosyal normların üzerinde olmayı istemektedir.”⁷

Rudolf Bahro: Völkisch Ruhçuluğu

Eğer faşistler kendi ırkçı ve milliyetçi maksatlarını güncellemek için ekolojik temaları kullanıyorlarsa, diğer düşünürler 1920’lerin *völkisch* Alman ruhçuluğuyla küçük bir benzerlik bile göstermeyen New Age çizgisi yanında ekolojik bir ruhçuluk geliştiriyorlar. Aslında, “Alternatif sahnede okunuyor olan doğaya-yakın-olan ruhçuluğa dair yanının büyük bir bölümüne gerici, völkisch ya da en azından Nasyonal Sosyalist içerik sızmıştır,” diyor yazar Ditfurth. “Neo-faşist ve aşırı-sağ durumları sadece çeşitli politik ve hatta ekolojik grupta değil, aynı zamanda neopagan, batini ve gizemli çevrelerde de buluruz.”⁸ Bu bağlantıda belki de en önde gelen kişilik Rudolf Bahro’dur. Pek çok Alman “yeni toplumsal hareket” çevresi önceleri Bahro’yu “İnsan yüzlü sosyalizm”e katkı yapan bir sosyal teorisyeni olarak kabul ediyor ve bağımsız solun parçası olarak anmaya devam ediyordu; solcu periyodik yayınlar onunla eleştiri içermeyen röportajlar yayınladılar. Anglo-Amerikan dünyada da pek

⁷ Wolfgang Haug, “‘Pogromen beginnen im Kopf,’” *Schwarzer Faden: Vierteljahreschrift für Lust und Freiheit* [Grafenau]; İngilizceye “‘Pogroms Begin in the Mind’” in *Green Perspectives*, no. 26 (May 1992) olarak çevirilmiştir.

⁸ *Neue Anthropologie* 3-4 (1988), s. 91, şuradan alıntı: Wölk, “Neue Trends,” s. 131.

çok radikal ekolojist Bahro'yu halen bir şekilde “solcuları temsil eden” olarak düşünüyor. Fakat Bahro kendini hiç de solcu olarak tanımlamaz. Aslında o solun⁹ ve “vantsız yoldaşların” şiddetli bir eleştirmenidir.¹⁰ Anti-faşist araştırmacı Roger Niefenführ'in iddia ettiğı gibi gerçekten de 1980'lerin ortalarına kadar Bahro açıkça Nazi hareketinin “olumlu” tarafını geri çağırarak için bir çağrı olarak “Nasyonal Sosyalizminin Rehabilitate edilmesi” etkisine sahip olan bir “ruhçu faşizmin” gelişmesine katkı sağlamıştır. Bahro sadece mistik Almancı ruhçuluğı 1920'lerin *völkisch* ideolojisi gibi uygulayan biri değildir, o Almanları kendi “folk-derinliğı” ve ekolojik kurtuluşu içinden çıkaracak bir “Yeşil Adolf'a” ihtiyaç olduğunu da görür.

Bahro esas olarak eski Doğı Almanya'da parti üyesi ve muhalif bir Marksist'ken 1970'lerde yazmış olduğu *The Alternative in Eastern Europe* 'un yazarı olarak iyi tanınıyordu. 1977'de iktidar eden Komünist yönetim onu hapse gönderdi, 1979'da sınır dışı edildi. O zaman Batı Almanya olan ülkeye geldiğinde “kırmızı ve yeşil beraber iyi gider”¹¹ fikrini olumlayarak, yeni oluşmakta olan Alman Yeşilleri'ne katılmış olur. 1980'lerin başlarındaki barış hareketinde o karadan karaya atılan füzelelerin geliştirilmesi aleyhinde ulusalcı tezler ifade ederek

⁹ Diefurth, *Feuer*, s. 190.

¹⁰ Rudolf Bahro'ile sohbete bkz., “Die deutschen Linken und die nationale Frage oder unsere Önteressen am Golf,” *Streitschrift* 3 (Nov. 1990), s. 4-7, Diefurth'tan alıntı, *Feuer*, s. 210.

¹¹ Rudolf Bahro ile sohbet, *Streitschrift*, şuradan alıntı: Roger Niefenführ, “New Age: Die spirituelle Rehabilitierung der Nationalsozialisten durch Rudolf Bahro, Rainer Langhans und J. Kirchoff,” *In bester Gesellschaft: Antifa-Recherche zwischen Konservatismus und Neo-faschismus*, Raimund Hethey and Peter Kratz, eds. (Göttingen: Verlag die Werkstatt, 1991), s. 141-54, 149.

pek çok kişiyi alarına geçirdi.¹² Politik kavramlarla daha az ve dinsel kavramlarla daha çok konuşmaya başladı politikadan ve iktidar sorusundan kültürel seviyeye, peygamberimsi seviyeye kaymış olmaya vurgu yaparak, “Amacımız, Tanrı’nın yeniden yapılandırmak olmalıdır” diye konuşuyordu.¹³ Yeşillerin (genel olarak parlamentodaki iktidarı denemek için çaba sarf eden bir hareket olmuştu) *realo* kanadının “köktenci” bir eleştirmeni oldu ve sonunda 1985’de partiyi terk etti. Hamburg’da konuşmasının bir kısmında Yeşiller ve Nazi hareketi arasında yapısal benzerlikler olduğunu, Yeşiller’in bundan yararlanmadığını ve yararlanması gerektiğini söylemişti. Ardından kendi “fundamentalist” alternatifini verdi: “İstedğimiz diğer cumhuriyetler Tanrı ve Tanrıçaların merkez olduğu yaşam-cemaatlerinin bir birliği olacak.”¹⁴

Daha sonraları Bahro giderek New Age batını muhitlere kaydı. Onun en büyük kaygısı “derin yapıları” araştırması gereken “ekolojik kriz”in aynen kalmasıdır ki şimdi ekolojinin “sağ ve sol’la yapacağı hiçbir şeyi olmadığını” düşünüyor.¹⁵ Bugün Bahro Federal Almanya’da New Age düşüncelerinin en önemli sözcüsü ve teorisyenidir. “En önemli şey,” diye abuk sabuk konuşurlar. [Halk] yoldan “geri” döner ve kendilerini yaşamın Tao’su ve insanlık düzeni arasındaki uyumda Büyük Denkliğe göre hizaya sokarlar. “Dünyanın kralları ve

¹² Niefenführ, “New Age,” ss. 141-54, esp. 147-50.

¹³ Hülsberg’den alıntı, *German Greens*, s. 93.

¹⁴ Bahro ve André Gorz arasındaki değış tokuşa dair bkz. in *Telos*, no. 51 (Spring 1982). Bkz. Rudolf Bahro’s *From Red to Green: Interviews with New Left Review*, çev. Gus Fagan and Richard Hurst (London: Verso, 1984), özellikle bölüm üçe, Bahro der ki, “pratikte ekolojik olarak merkez kaç bir Almanya görmek istiyorsak, ilk önce bir Alman bölgesine ihtiyacımız var.” (s. 237).

¹⁵ Bahro, *Red to Green*, ss. 220-21.

kraliçelerine” dair “batını” politik temaların başlıca sorusu esasında erkeklerin ve kadınların birbirleriyle ruhsal ve geniş kapsamlı olarak karşılıklı ilişkiye nasıl girdiği ve idrak ettiğidir. Her kim ki kendini dünya hükümetiyle işbirliğine getirmezse, sonunu getirecektir.¹⁶

Bahro, 1989’da Trier yakınlarında eğitim merkezi ve komün kombinasyonlu, amacı politikayı ve ruhsallığı sentezlemek olan “yeni bir kişisel ve sosyal düzene gelmek” olarak açıkladığı Lernwerkstatt’ın (bir “bir dünya için ekolojik akademi”) kurucularından biridir. Orada Alman kimliği yanında derin ekoloji, eko feminizm, Zen Budizm, bütünselci beslenme, Sufizm ve benzeri çeşitli New Age temaları üzerine dersler, kültürel etkinlikler ve hafta sonu atölyeleri sunar.¹⁷ 1987’deki kitabı *Logik der Rettung* ile de pek çok eski hayranını şok ederek aşikâr olan otoriter teolojik kavramları kucaklamasıyla dikkat çekmiştir.¹⁸

Bahro aynı zamanda derslerinin genellikle aşırı derecede dolu olduğu seminerler verdiği Berlin Humboldt Üniversitesi’nde de profesördür. Humboldt’ta “sosyal ekoloji” bölümünde kürsüsü vardır ve kendi “bilimi”ne kendi ismini verir. Fakat Bahro’nun çalışması Murray Bookchin tarafından geliştirilen ve tasarlanan sosyal ekolojiyle karıştırılmamalıdır. Her iki teorisyen de sınıf çelişkilerinin tek toplumsal çelişki olmadığı konusunda aynı fikirde olsalar da Bookchin sınıf çıkarlarının öne-

¹⁶ Rudolf Bahro, “Hinein oder hinaus? Wozu steigen wir auf? Rede auf der Bundesdelegiertenkonferenz der Grünen” (Hamburg), *Kommune* 1 (1985), ss. 40-43.

¹⁷ Rudolf Bahro ile sohbetten, “Die deutschen,” *Streitschrift*, şuradan alıntı: Ditfurth, *Feuer*, s. 210.

¹⁸ Rudolf Bahro, *Connection* (Temmuz-Ağustos 1989), şuradan alıntı: Ditfurth, *Feuer*, ss. 207-08.

mine vurgu yaparken esas olanın hiyerarşi olduğunu görür. Bunun tam aksine Bahro ruhsal olarak bir halkın “en derin tabakalarında” olan “kabilevi bilincin” “sınıf bilincinden daha derin” kökü olduğuna işaret eder. “Ulusal soru somut bir gerçektir,” der Bahro ki “Sınıf sorusundan çok daha derine oturur.”¹⁹

Dahası Bookchin’in tutarlı enternasyonalist sosyal ekolojisi aklı ve natüralizmi olumlarken ve ekomistisizmi ve ekoteolojiyi durmadan eleştirirken, Bahro’nun sosyal ekolojisi ağırlıklı olarak ruhçudur. Aslında 1990’ın sonlarında Bahro’nun daveti üzerine Humboldt’ta verilen seminerde, Bookchin konuşurken Bahro, kendi “sosyal ekoloji”sinin gerçekten derin ekoloji ile Bookchin’in sosyal ekolojisinin sentez edilmesi teşebbüsü olduğunu Bookchin’e söyler.²⁰ Bahro’nun bakış açısına göre, politika bugün ruhsallık temeline oturmalıdır çünkü “manevi kaynaklara inilmeksizin” politika “bu ismin değerini taşımayacaktır.”²¹ Politika ve maneviyatı birbirinin tamamen zıddı olarak görenler sadece kökten yanlış değillerdir, aynı zamanda küresel ekolojik problemlerimiz onları birbirinden ayıran içsel ruhsal “hastalıklar”ımızın maddi bir yansımasıdır da. Bu, insanlara manevi düşünceleri aşilayarak ekolojik krizleri durduracak ve insanları yeni politik düzene hazırlayacak dini bir bilinç politikasıdır.²²

¹⁹ Lernwerkstatt, *Rundbrief* 13 (c. 1990); Lernwerkstatt’ın 1991 tarihli programı.

²⁰ Rudolf Bahro, *Logik der Rettung: Wer kann die Apokalypse aufhalten? — Ein Versuch über die Grundlagen ökologischer Politik* (Stuttgart ve Vienna, 1987). Burada bu kitaba *The Logic of Salvation* olarak atıfta bulunuyorum.

²¹ Rudolf Bahro ile sohbetten, “Die deutschen,” *Streitschrift*, şuradan alıntı: Ditfurth, *Feuer*, s. 210.

²² Yazar bu tartışmada bizzat bulunmuştur.

Bahro'nun ruhçu bakış açısının farklı bir etno-kültürel boyutu vardır. O insanlarla zaman içerisinde tahrip olamayan, bozulmaz olan özgün ruhsal "özlere" sahip-lermiş gibi konuşur.²³ Özellikle "Alman özü"nü (*deutsche Wesenheit*) dikkate alır ve maddi düzlemde bunun birçok görünümü vardır.²⁴ Ekolojik krize yaklaşımda Alman 'özü' özellikle mistik geleneği başlatan, "Biz Almanlar okumalıyız,"²⁵ diyen Meister Eckhart'ın yolunda ruhçuluğun birleşmesini talep eder. Bahro aydınlanma ve sosyalizmle bu "Alman mirasına"²⁶ tezat oluşturmaya taraftardır.

Anti-faşist araştırmacı Peter Kratz'ın işaret ettiği gibi, onun mistik Almancılığının, *völkisch* hareketinin²⁷ mistik Almancılığına çok benzemesinin Bahro'yu telaşlandırdığı anlaşıyor. Bahro'nun kendisi aslında bilinçli olarak *völkisch* hareketle –*Volk*'un²⁸ uyanmasını istiyor- der, kendisi– ve genel olarak Aydınlanmaya karşı 1920'nin Muhafazakâr Devrimi ile bağdaşmaktadır.²⁹ Aslında Bahro başka şeylerin yanında "bu *völkisch* harekette bulunmadıklarından"³⁰ dolayı Yeşilleri

²³ Rudolf Bahro, "Rette sich, wer kann," an interview with Rudolf Bahro, *Connection*, vol. 5, no. 8 (1989), ss. 18-19, şuradan alıntı: Niefenführ, "New Age," s. 148.

²⁴ "Die Logik der Selbstausrottung," an interview with Rudolf Bahro, *Magazin 2000*, vol. 22, nos. 81-82 (1989), s. 64, şuradan alıntı: Niefenführ, "New Age," s. 148.

²⁵ Niefenführ, "New Age," ss. 147-48.

²⁶ Rudolf Bahro, "Lösung des Schattens und ökologische Kultur-entwurf," *Connection*, vol. 6, no. 2 (1990), s. 65, şuradan alıntı: Niefenführ, "New Age," ss. 147-48.

²⁷ Bahro, *Logik*, s. 153.

²⁸ Bahro, *Logik*, s. 335; vurgular orijinalindeki gibidir.

²⁹ Peter Kratz, "Bahros 'Grüne Adolfs': Die 'Neue Rechte' an der Berliner Humboldt-Universität," tıpkı basım: A-Kurier [Berlin] 41 (1993), ss. 6-15.

³⁰ Bahro, *Logik*, s. 391.

eleştirir. Kratz bunun Bahro'nun yaklaşımına “*völkisch* hareketin yaratıcısını memnun edebildiği kadar az Bahro'yu memnun etse dahi, *völkisch* hareketin sahip olmuş olduğu politik felaket için benzer potansiyeli”³¹ verdiği uyarısını yapar.

“Alman özü” gibi özler ruhsal düzlemde kalamaz; somut gerçeklikte görünür olmalıdır –yani politika, tarih ve toplumda– (ve Bookchin’in anarşist liberter belediyeciliğine büsbütün ters olan) Bahro'nun prospektüsünde, “Bu kurtlar arasında tabandan gelen bir halk demokrasisi yaratacağız dediği ki bu bir safsatadır”³² bu manifestolar demokratik kurumların şeklini almayacaktır. Bahro “fasulye-sayan demokrasisi” sürecini eleştirir ve karar alma süreçlerinde ruhsal bir fikir birliğini tercih eder.³³ Bir Eko-komünal gösterim projesi için (Onun arkadaşlarına ve Humboldt'ta ziyaretçi öğretim görevlilerine ve Saxonya Başbakanı Kurt Biedenkopf'a teşekkürler) Saxonya eyaletinden devlet desteği almasına rağmen, Bahro devleti de reddeder, “Toplumu yöneten yasalar- dır,” diye iddia eder, “Hiçbir şekilde devlete ya da daha az meşru olsa dahi diğer herhangi bir güce dayanılmaz.”³⁴

Onu çekici bir şekilde anti-otoriter gösterebilen bu devlet karşıtı sava rağmen pek çok ‘Yeni’ Sağcı gibi Bahro da açıkça inanmaktadır ki ekolojik kriz sadece

³¹ Dietmar Pieper'den alıntı, “Schickimicki unter Wolfen,” *Der Spiegel* 26 (22 June 1992), ss. 62-63. Bkz. Bahro, *Logik*, ss. 344, 481.v 70. Rudolf Bahro, “Über kommunitäre Subsistenzwirtschaft und ihre Startbedingungen in die neuen Bundesländer,” working paper, s. 10, şuradan alıntı: Kratz, “Bahros ‘Grüne Adolfs,’” s. 9.

³² Bahro, *Logik*, s. 363.

³³ “Salvation government” in Bahro, *Logik*; “god-state” in Pieper, “Schickimicki.”

³⁴ Bahro, *Logik*, s. 325.

otoriter araçlar vasıtasıyla çözülebilir. Maneviyata dayanan ve hiyerarşik olarak elitist “kurtuluş hükümetine” (*Rettungsregierung*) ya da “yüksek seviyede yeni bir politik otorite”³⁵: “Ekolojik değişimin prensi”³⁶ tarafından yürütülen bir “tanrı-devlet” (*Gottesstaat*) için çağrı yapmaktadır. Açıkçası kolektif bir varlık olan “Prens” Tanrı’ya karşı sorumlu olan bir oligarşi, ruhsal bir eliti oluşturacaktır. “İlahi olanın bir sesi”³⁷ olarak bu guru elit Bahro’nun arzu ettiği gibi “mevcut toplumu” “doğaya göre düzenlemek”³⁸ maksadıyla dönüştürmek için Tanrı’nın ve doğanın yasalarını dikte edecektir. Bugünkü problemlerimizi halletmek için “bir miktar ‘eko diktatörlüğe’ ihtiyaç olduğundan” dolayı insanlar bu prensin gelişinden “korkmamalıdır”.³⁹ Bunun yanında bu prensin kadın mı yoksa erkek mi olacağı kesinlikle önemsiz bir problemdir diye bizi temin ederek, “Bu bir yapı problemidir. Bu Yeşil hareketteki bir Alman anıdır.”⁴⁰ “Ruhsal bir belirleme olmaksızın, yeni bir kurtarıcı kurumsallaşma olmayacağı” için bugün genel nüfus içerisinde geniş bir ruhsal bilinç geliştirmek önemlidir – yani “prens” değildir.⁴¹ Bu muhtemelen “tüm kötü deneyimlere rağmen... İnsanlarımızın en güçlü politik-psikolojik yargıları” “Almanları karizmatik liderliğe diğer insanlardan daha uyumlu” yaptığından teselli edicidir.⁴²

³⁵ Bahro, *Logik*, s. 491 ve devamı.

³⁶ Bahro, *Logik*, s. 59.

³⁷ Ditfurth’dan alıntı, *Feuer*, s. 206.

³⁸ Rudolf Bahro ile sohbetten, “Die deutschen,” *Streitschrift*, şuradan alıntı: Kratz, “Bahros ‘Grüne Adolfs,’” s. 8.

³⁹ Bahro, *Logik*, s. 64.

⁴⁰ Bahro, *Logik*, ss. 344-45.

⁴¹ Bahro, *Logik*, s. 346f. Bkz. Robert Jungk, “Sein Kampf: Kritik an *Logik der Rettung*,” in *tageszeitung* (10 Oct. 1987).

⁴² Anti-EG Gruppe Köln’dan alıntı, “Mit ‘LebensschützerInnen’ und RassistInnen gegen EG und Kolonialismus? Anmerkungen zur

‘Karartılmış Alanları’ Kurtarmak

1980’lerin ortalarından itibaren Bahro’nun, insanlığın ve doğanın ‘kurtuluşu’ için faşizmin ruhani içeriğini kucakladığını ilan etmesi son derece açık olmuştur. *The Logic of Salvation*’da Bahro şunu sorar, “Gerçekten yeni bir 1933’ten daha fazla kınanacak hiçbir düşünce yok mu?” Var, Hitlerin devlet iktidarına yükselişi. “Ancak bu tam olarak bize ne kazandırır!” Ekoloji ve barış hareketi Alman Nazi hareketinden beri yapılmış ilk halk hareketidir. Bu Hitler’i günahlarından arındırmaya yardımcı olmalıdır [miterlösen].⁴³ Doğruyu söylemek gerekirse aslında, “Nazi hareketi, diğer şeylerin yanı sıra ekoloji hareketinin bir ön okuması oldu”⁴⁴ Almanlar, “Nazi hareketi içinde gömülü olarak yatıyor olabilecek olumlu şeyleri arayacak” ve onu ıslah edecekti. Şöyle devam ediyor, “Çünkü eğer bunu yapmazsak, bizi geliştirecek olan köklerimizle bağımızı koparmış olacağız.”⁴⁵ Bugün Alman karakterine uygun “karartılmış bölümleri” birileri kurtarmalıdır.⁴⁶ İşin doğrusu, der Bahro, bugün, “Yeşil bir Adolf için Volk’un derinlerinden bir çağrı var.”⁴⁷

Eleştirmenler Bahro’nun iddiasını kınadıklarında Bahro onları, ‘Hayır, Adolf Hitleri kast etmediği’ şek-

ÖDP und anderen ‘BundnispartnerInnen’ in der Kampagne ’92,” *ÖkoLinX: Zeitschrift der ökologischen Linken* 6 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1992), ss. 11 and 19, İngilizceye “Should We Work in Coalition with ‘Right-to-Lifers’ and Racists?” olarak çevrilmiştir. *Green Perspectives*, no. 27 (Ağustos 1992), ss. 2-6.

⁴³ Bahro, *Logik*, s. 346f. See also Robert Jungk, “Sein Kampf: Kritik an *Logik der Rettung*,” *intageszeitung* (10 Oct. 1987).

⁴⁴ Bahro, *Logik*, s. 350.

⁴⁵ Bahro, *Logik*, s. 461.

⁴⁶ Bahro, *Logik*, s. 399.

⁴⁷ Conversation with Rudolf Bahro, “Die deutschen,” *Streitschrift*, s. 6, şuradan alıntı: Kratz, ‘Bahros ‘Grüne Adolfs,’ s. 8.

linde yanıtlamıştır. Onun Adolf Hitler'i kastettiğini düşünen solcu eleştirmenleri solun, "Yeşil Adolf'un bildiğimiz Adolf'tan bütünüyle farklı biri olabileceğini muhakeme etmek yerine sadece buna korkuyla tepki verdiklerini"⁴⁸ gösterir. Fakat Kratz'ın işaret ettiği gibi Bahro'nun kendisi, 'Yeşil Adolf ile neyi kastettiği konusunda kaçamak davranmaktadır: Belki de kişiselleştirilmiş *Führer*, belki bir ruhani seçkin ya da belki ruhani algılamalar yoluyla kendimizi gönüllü olarak emrine verdiğimiz, her birimizin içinde var olan içsel kendini bilme halimiz varsayılan bir 'Yeşil Adolf'tur. Bu kaçmanın kendisi kaygılanılacak bir şeydir. Kratz, Bahro'nun gerçekten de kişiselleştirilmiş bir *Führer*'i kastettiğine inanır: Bahro bir şeyden dolayı 'uyuyan imparator' mitini⁴⁹ canlandırır. İmparatorun Barbarossa'nın Kyffhäuser Dağı'nda uyuduğu ve *Führer* olarak bir gün geleceği ve Almanya'yı korkunç sıkıntılardan⁵⁰ kurtaracağı gibi milliyetçi fikirler – Nazi *Führer* ilkelerinin temellerinden biridir de.

Bu *Führer*, Bahro için açık bir şekilde ruhani bir lider olacaktır. İş arkadaşı Jochen Kirchhoff'un bir kitabına yazdığı önsözde Nasyonal Sosyalizmin doğru manevi amaçlara sahip olduğunu tartışıyor: Maddi alanda 'Alman özü'nü ortaya çıkarmaya çalışır. Bir kere ki o da oldukça şiddetliydi, uygulamada yanlışlıklar olmuştu. Fakat bu bile 1920'lerde olduğu gibi ortaya çıkmasından

⁴⁸ Conversation with Rudolf Bahro, "Die deutschen," *Streitschrift*, s. 6, şuradan alıntı: Kratz, 'Bahros 'Grüne Adolfs,' s. 8.

⁴⁹ Bahro, *Logik*, s. 347.

⁵⁰ 'Uyuyan İmparator,' üzerine bkz. Norman Cohn, *The Pursuit of the Millennium: Revolutionary Millennarians and the Mystical Anarchists of the Middle Ages*, rev. ed. (London and New York: Oxford University Press, 1970; original, 1961), chaps. 6-7.

dolayı sonradan anlaşılabilirdi. Bu ezici materyalizm çağına karşı ilk gerçek manevi isyanı yapmak Nasyonal Sosyalizmin göreviydi. Bundan dolayı Nasyonal Sosyalizmin karşı olduğu Weimer döneminin maddeci düşüncesi, Nazilerin maddi “şiddetinin” –yani kitlesel katliamlarının– gerçek nedeniydi.⁵¹

“Nazilerin karşı olmasının çok doğru olduğu Weimer modernitesinin materyalistik düşüncesi bugün de ekolojik krize yol açan nedendir,” der Bahro. Sadece bilincin ruhanileştirilmesinin, biyosferi tahrip eden materyalizmin üstesinden gelebileceğine inanır. Bundan dolayı bugün Almanların bir seçenekleri yoktur fakat “tüm potansiyelimizle hazır olmak” için Nazi hareketinden “derin güçler”in manevi olarak yardımı alınmalıdır.⁵²

Fakat bu tam anlamıyla ruhani bir çaba olmalıdır: Bahro için maddi alanda somut politik direnişin sorumluluğunu almak, negatif ruhaniliğin bir ifadesi, kendi kendine materyalist sekülerizmin bütünleştiren bir bileşenidir. Bugün materyal alanda politikayla ilişkilenenler gerçekten politik olarak Nazilere(!) benzer. Hakikat, Nazilerin 1920’li yıllarda mücadele etmek zorunda olmalarıydı fakat en azından doğru ruhani fıkirlere sahiplerdi diyor Bahro. Fakat “isyan (emperyal durumumuzun şartları altında) faşistçedir. Bu şu demektir, bu hiçbir şeyi telafi etmez.”⁵³ Eleştirmen Niefenführ’ün işaret ettiğı gibi Bahro’nun dinsel muafiyeti böylece ruhaniyeti ve

⁵¹ Niefenführ tarafından özetlenmiş “New Age,” s. 149 ve devamı.

⁵² Rudolf Bahro, önsöz Jochen Kirchoff, *Nietzsche, Hitler und die Deutschen: Die Perversion des Neuen Zeitalters* (Berlin, 1990), şuradan alıntı: Niefenführ, “New Age,” s. 150.

⁵³ Bahro, foreword to Kirchoff, *Nietzsche, Hitler*, şuradan alıntı: Niefenführ, “New Age,” s. 150.

politikayı hiç de sentezlemez; aksine politik eylemi basitçe bertaraf eder.⁵⁴

Bu fikirleri reddeden eleştirmenler *The Logic of Salvation*'ı faşistçe ya da 'faşistoid – potansiyel olarak faşist, olarak kınamışlardı. Bahro, "kahverengi hareketin altında yatan direnci aramak" için "ayak direyen"⁵⁵ "korkak bir anti-faşizm" olarak yanıtlar bu eleştirileri. Sol ruhaniyetin anlamını reddettiğinden dolayı asla völkisch-otoriter yapıların gerekliliğini göremez ve bundan dolayı 'Alman özüne' asla maddi biçim veremeyeceğine inanır. Bahro sonraki kitabı *Rückkehr*'de ayrıca ekler:

"Toplumsal ve kültürel olarak devrimci olmak isteyen Nazilerin güçlü bir kanadının olduğu öğretici olabilir. Bu kanat sağlamlaştırılmamıştı ve Hitler hareketi yeniden oluşturulmuş Alman kapitalizmine hizmet etmişti. Faşizmin bir tabu konusu olmasına asla izin veremeyiz."

Belirtilmelidir ki Faşizmin Federal Almanya Cumhuriyeti'nde bir 'tabu konu' olması zordur –aksine bu çok fazla tartışılmıştır. Dürüstçe reddedilmesi gereken şey– ve sadece 'tabu kırılıncaya kadar tabudur – Nazilere sempatidir. Bahro şöyle devam eder:

"1920'lerin sonundaki Nazilerle uyum sayılamayacağım ihtimalini göz ardı edemem. Ve böyle bir soruyu sormaya hazırlıklı olmamız oldukça önemlidir. Daha sonra ne olurdu dersiniz bunu bilemem. 1933'de Nazi hareketini bırakan insanlar vardı, Röhm olayında ışık gören insanlar vardı, bazıları direnişe katıldı, diğerleri idam edildi. Ancak ne yapıyor olabileceğimizi hayal etmemiz gerekmiyor. Böyle bir soruyu araştırmak için hazırdım ve hazırım. Eğer bir halk hareketini biçimlendirmeye ve

⁵⁴ Niedenführ, "New Age," s. 150.

⁵⁵ Bahro, *Logik*, s. 346.

ekolojik krizin üstesinden gelmeye hazırsak ve derinlerde nelerin geleceğinin gerçekten farkındaysak o halde pek çok şeyle ilğimiz olmak zorunda olacak bunun nedeni o zamanlar temeli kurulmuş ifadelerdir ve bu defa başka daha iyi bir ifade arayışı vardır. Bu devrim yerine sade bir isyan, nefret tepkileri, hepimizin içinde yatan her ne olursa olsun mutsuz mekanizmalara dair eğer hayli büyük bir bilinç varsa iyi gelebilir.⁵⁶

Özellikle bugünün Nazileri, düzenli olarak Almanya'nın kasaba ve şehirlerinde yabancılara saldırırken ve faşist partiler seçimde zaferler elde ederken, tabuları yıkmak için cesur bir soruşturma yapıyormuş gibi tavır takınmak insanların kendilerini Nazi –her dönemin en korkunç yazgısı– olarak tasavvur etmelerine izin vermekten başka hiçbir şeye yaramaz.

Bahro'nun kimi dostları onun 'Yeşil Adolf'unun yeni bir Führer'e gönderme olduğundan kuvvetli bir şekilde kuşku duyduklarını ekler. Mesela Lernwerkstatt'ın öğretim üyelerinden biri olan, 1960'ların Alman öğrenci örgütü SDS'nin eski bir anarşizanı 'vahşi adamı' Rainer Langhans bugün şöyle yazar: "Almanya'da ruhaniyetin adına Hitler denir. Sadece ve sadece birazcık daha ileriyle giderseniz ötesine geçebilirsiniz. O zamana kadar yine de siz mirası ıslah etmelisiniz... Bu dışlayıcı anti-faşizm anlamında değil fakat Hitlerin yapmaya çalıştığını daha fazla geliştirmek anlamında." Ve: "Güya 'mantıksızlık salgını' denen şeye karşı engeller inşa eden bu aptal Aydınlanma, bir faşist sendrom olarak gerçek-

⁵⁶ Rudolf Bahro, *Rückkehr: Die In-Welt Krise als Ursprung der Weltzerstörung* (Frankfurt: Horizonte Verlag/Berlin: Altis Verlag, 1991), ss. 24-25.

ten sadece gülünesidir.” Ve “Tabiri caizse daha iyi faşistler olmak zorundayız.”⁵⁷ Lernwerkstatt’ta Bahro’nun bir diğer öğretmen arkadaşlarından biri Jochen Kirchhoff’tur. “Nasyonal sosyalizm, maneviyatta dünyayı iyileştirme teşebbüsünü... Ve politik zemini berbat etmişti.”⁵⁸

Alman Bölünmez Din Topluluğu’nun (German Unitary Religion Community) (DUR) völkisch-ırkçı mezhebinin bir önceki lideri olan Wolfgang Deppert, 1990’ların sonlarında da olsa Prenses Marie-Adelheld Reusszur-Lippe tarafından yazılmış bir makalenin dergilerinden birinde yayınlanma iznini onaylamıştı, Deppert, Bahro tarafından Humboldt’taki seminere konuşmacı olarak davet edilmişti. Marie-Adelheld, 1920’lerde gençliğinde ‘Kuzeyli Halka’yı (‘Nordic Ring’) kurmuş ve daha sonra ona, “Benim küçük kız kardeşim,” diyen Üçüncü Reich’in [Nazi Rejimi] Tarım Bakanı olan Walther Darré’in yakın politik ve kişisel sırdaşı olmuştur. 1973’te aşağılıkça bulunan *Die Auschwitz Lüge* (The Auschwitz Lie)⁵⁹ kitapçığının kötü şöhretli yazarı Thies Christophersen’in yayıncılığını yapmış ve 1985’te *Bauernschaft* (Köylülük) dergisinin baş editörü olmuştur. Deppert, Humboldt seminerinde felsefe ve bilim üzerine konuştu.

Fakat konferansta her ne olduysa 21 Kasım 1990’da Murray Bookchin’in görünmesi misafirler için pek iyi

⁵⁷ Langhans’in alıntılarının hepsi Nidenführ’den, “New Age,” s. 146.

⁵⁸ Bahro, önsözden Kirchhoff, *Nietzsche, Hitler*, s. 26, şuradan alıntı: Nidenführ, “New Age,” s. 152.

⁵⁹ Christophersen ve Holocaust inkârı üzerine, bkz. örneğin, Roger Eatwell, “The Holocaust Denial: A Study in Propaganda Technique,” in *Neo-Fascism in Europe*, Cheles, Ferguson, and Vaughan, eds.

olmadı. Bahro, Bookchin'den şu tarz sorular üzerine konuşmasını istemişti: “Tahakkümden ya da ‘ekolojik’ diktatörlükten bağımsızlık, ekolojik tahribatın alternatifi midir?” Bunu Bookchin şöyle yanıtladı, “Bir ‘ekolojik’ diktatörlük ‘ekolojik’ olmazdı. O nihayetinde tüm gezegeni bitirirdi. O ekolojik meseleler adına bir yüceltme, hiper devletleşme, toplumsal kontrol, manipülasyon, insanlığın nesneleşmesi, öz bilincin ve insan özgürlüğünün inkârı olurdu. Bir ‘ekolojik’ diktatörlük kavramlarda çelişki, bir oksimorondur.”

Bookchin sunumunu bitirdiğinde aşağıdaki konuşmalar yapıldı:

Bahro: Bir çeşit ışıgı insan doğasının olumlu tarafları üzerine tuttun – dayanışma filan – eğer bunlar doğruysa tekrar ve tekrar egoizmin ve rekabetin içine düşebileceğimiz olanak dışıdır. Siz insan doğasının ağırlıklı olarak olumlu olduğunu düşünüyorsunuz. Fakat ekseriya daha iyi olmaktan ziyade daha kötü sonuçlar vermiştir. Çok daha sıklıkla insan türünün yaratmış olduğu kurumlarda hiyerarşi ve tahakküm var olmuştur. Bunların insan doğasında bir temeli olduğu bir gerçektir.

Rasyonellik, *Geist*, insanlığın tam gelişmiş kapasitesi hakkında konuşmaya başladığında bu tarafla –“karanlık taraf”– minimum düzeyde yüz yüze geliyorsunuz. Çünkü bu bize tahakküm etmek için verilen kapasitemiz, rasyonelliğimizdir – *Geist*. Temel olanla yüz yüze gelmek istemiyorsunuz...

Bookchin: İnsanlığın “karanlık tarafını” görmemezlikten gelmiyorum... Fakat eğer “karanlık taraf” her yerde varsa, o halde kendini en

barbar şekilde kurumlardan ifade etmesinin “karanlık taraf” için zorunluluğu nedir? Baskılar neden var olmak zorundaydı? Neden “karanlık taraf” güç yoluyla, hurafe yoluyla, korku yoluyla ve doğasının en barbar ideolojileri yoluyla kurumsallaşmak zorundadır? İnsanlık tarihinde bir “karanlık taraf” olmadığına dair bir soru yoktur... Fakat “karanlık taraf” a dair biyolojik nedenler bulmak oldukça zordur. Çünkü bu “karanlık taraf” daima hurafe ve propagandaya dayanan ve milyonları zapt etmek için insan aklına dair en kötü şeyleri geliştirebilen güce güvenen bir azınlığın kurumları sayesinde işlemiştir.

Bahro: Fakat bunun doğal temelleri yok mudur?

Bookchin: Bu toplumsal bir temelden ortaya çıkar... Eğer “karanlık taraf” doğalsa, bildiğimiz tüm büyük devrimlerde insanlar nasıl inanılmaz olan soylu bir ruhla patlamışlardı? Onlar güvenmek, ilgilenmek ve hatta efendilerinin dahi acılarını hissetmek istemişlerdi – Efendileri onları baskı altına aldığı zaman, kendi güvensizliği nedeniyle... Savaşçı toplumlarda bir delikanlıyı bir savaşçıya dönüştürmek için ona acı çektirmek zorundasın. Onu perişan etmelisin. Savaşçılar topluluğunun bir parçası yapmak için onu acı çeken biri yapmalısın... İnsan doğasının “karanlık tarafını” görmüyorum fakat toplumsal doğasını görüyorum.⁶⁰

⁶⁰ Bu konuşmalar yazarın da bulunduğu bir ortamda Bookchin-Bahro tartışmalarının teyp kaydından çözülmüştür.

Bookchin seminerini verdikten sonra Bahro Bookchin'e konuşması için onu bir daha davet etmeyeceğini söyledi.

Sosyal Darwinist 'Ekoloji': Herbert Gruhl

Hadi söyleyelim, Bahro 'beyaz kuzeyli insanlık'taki 'hastalık'ta ekolojik krizin köklerini bulacağı iddiasındadır. Fakat sıklıkla aşırı sağın bu kökleri Avrupalı olmayanlarda yer eder ve Üçüncü Dünya göçlerine karşı sıralı klasik ırkçı tartışmalarda 'ekoloji'yi kullanır. "Etnik çoğulculuk" kavramının "anavatanların Avrupası"nda her *volk* serpilmek için kendi özel, bilindik ev çevresine gereksinim duyar. Dışarıdan gelecek parazitler – göçmenlik dâhil – bu doğal çevreyi "volk'un doğal ekolojisini" bozar. Aşırı sağ iddialar çok sıkça ırklardan ziyade kültürleri savunur; eğer Naziler 'ırk karışması'nyı uygulayanları cezalandırdı ve 'ırkın saflığını' korumaya çalıştıysa, bugünün faşistleri *kültürel karışmaya* karşı olduklarını ve *kültürlerini* korumak için çalıştıklarını söylerler. Bundan dolayı eko faşistler ve yanıltıcı olarak isimlendirilmiş Ekolojik Demokratik Parti (*Ecological Democratic Party – Ökologische Demokratische Partei ya da ÖDP*) "İlticacıların, kendilerinin ilticacıları olarak benzer kültürel alanlara ait ülkeler tarafından kabul edilmelerini" ve "çok kültür yerine *Heimat*'i"⁶¹ (Yurt – ç.n.) istemektedir.

'Ekoloji' kavramıyla giydirilmiş olsa bile bu tarz iddiaların boşluğu aşıkârdır. Aşırı sağın ekoloji kavramı,

⁶¹ Alıntılar Anti-EG Gruppe Köln, "Mit 'LebensschützerInnen' und RassistInnen gegen EG und Kolonialismus? Anmerkungen zur ÖDP und anderen 'BundnispartnerInnen' in der Kampagne '92," *Öko-LinX: Zeitschrift der ökologischen Linken* 6 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1992), ss. 11 and 19, translated into English as "Should We Work in Coalition with 'Right-to-Lifers' and Racists?" *Green Perspectives*, no. 27 (Ağustos 1992), ss. 2-6.

kültürü çevreden ziyade insan genlerinin belirlediği, biyolojinin toplumun biçimini belirlediği tepkisel bir ideoloji olan sosyal Darwinizmden daha fazla bir şey değildir. Sosyal Darwinist ‘ekoloji’ ırk teriminolojisinden uzak dururken etnik ve milli kimliği ileri sürdüğünden ve göçmenleri dışarıda tutmak için ‘ekolojik’ nedenleri geliştirmiş gibi yapabilir.

Sosyal Darwinizm’in Alman aşırı sağında derin kökleri vardır. On dokuzuncu yüzyılda bir öğreti olarak ilk ortaya çıktığında onun Alman biçimi Anglo-Amerikan biçiminden oldukça farklıydı. Anglo-Amerikan sosyal Darwinizmi gibi Alman sosyal Darwinizmi de insani toplumsal kurumları ‘doğal yasalar’ olarak insansız bir dünya için tasarlamıştı ve ardından bu ‘yasalara’ başvurarak insanın toplumsal düzenlemelerini ‘doğal’ olarak haklı kılmıştı. Bu toplumların ‘en sağlıklı olanının yaşayacağı’ özdeyişine uyarlanır. Fakat Anglo-Amerikan sosyal Darwinizmi ‘kana susamış, vahşi’ kapitalistler ortamında bireysel bir girişimci olarak ‘en sağlıklı’ olmayı tasarlarken, Alman sosyal Darwinizmi ağırlıklı olarak ‘en sağlıklı olanı’ ırk açısından tasarlamıştı. Bundan dolayı ‘en sağlıklı’ ırk sadece yaşar değil ‘varoluşu için savaşta’ tüm rakiplerinin hakkından gelerek yaşamalıdır. Tarihçi Daniel Gasman şöyle gözlemler:

Eğer İngiltere’de Darwinizm toplumsal dünyadan doğal dünyaya tasarlanmış *laissez faire* [müdahale etmeme, Serbest Pazar’ı ifade eden bir terimdir bu – ç.n.] bireyciliğinin bir uzantısıysa [Almanya’da o] Alman romantizmi ve felsefi idealizmin bir tasarımıdır... Sosyal

Darwinizmin Almanya’da almış olduğu biçim ırkçı fikirlerle karışmış doğa-gizemciliği ve doğaya tapmanın sözde bilimsel bir dinidir.⁶²

Bu sosyal Darwinizmin ırkçılığa ‘bilimsel’ bir temel veriyormuş gibi görünmesinden dolayı Nasyonal Sosyalizm onun çabuk yayılan ırkçılığı için ‘bilimsel’ bir temel sağlayarak ağırlıklı olarak ondan türer. Hitler *Mein Kampf*’da, örneğin, şöyle yazar: İnsanlar “yüksek varoluşlarının köklerini birkaç çılgın ideoloğun fikirlerinden değil, doğadan alır ve doğanın sert yasalarının acımasız uygulaması ve bilgisine borçludur.” Bu ‘yasaların’ arasında: “Doğa dünyevi yaratıkların ırksal saflıklarını dik-kate alarak genellikle belirli bir şekilde ıslah edici kararları alır. Onun orospu çocukları için sevgisi azdır.”⁶³ Totaliter rejimlerini kurmak ve jenosit yapmak için Naziler bireyi esas olarak geniş bir bütünün parçası, ‘tüm Volk’ ya da ‘Volk Cemaati’nin parçası kılarak, kozmos ve birey arasında Volk’un aracılık ettiğı yaygın ideolojiyi kullanır.

Bugün Ernst Haeckel’in 1860’larda *ekoloji* kavramını bulduğı, ekoloji eylemcileri arasında iyi bilinir; daha az bilinen şey ise Gasman’ın ifade ettiğı gibi Haeckel’in on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Alman sosyal Darwinizminin sözcüsü olduğudur. Alman sosyal Darwinizmi bundan dolayı neredeyse hemen ekoloji kavramıyla evlenmiştir. Haeckel aynı zamanda gizemli ırkçılığa ve milliyetçiliğe inanan biridir bundan dolayı Alman sosyal Darwinizmi başlangıçtan itibaren sözde

⁶² Daniel Gasman, *The Scientific Origins of National Socialism: Social Darwinism in Ernst Haeckel and the German Monist League* (New York: American Elsevier; London: Macdonald & Co., 1971), ss. xxii-xxiii.

⁶³ Adolf Hitler, *Mein Kampf*, trans. Ralph Mannheim (Boston: Houghton Mifflin, 1943), ss. 288, 400.

bir biyolojik temelde milliyetçilik ve romantik ırkçılıktan ödünç alınan politik bir kavramdır. Hakikaten Gasman'ın iddia ettiği gibi, ırk bakımından esinlenmiş sosyal Darwinizm Almanya'da onun yaratılması için hemen hemen Haeckel'e bütünüyle borçludur... Onun düşünceleri emperyalizm, romantizm, anti-Semitizm, milliyetçilik ve ırkçılık akımlarının koyu ideolojilerini birleştirmeye hizmet etmişti... Volkizmin esas olarak irrasyonel ve gizemli fikirlerini lehinde bilimi tüm ağırlığının kaybolmasına neden olup aşağı düşüren Haeckel'di.⁶⁴

Haeckel'in kendisi insansı olmayan doğadan İnsan toplumlarına 'ırksal temizlik' ve 'seçici üreme' gibi kavramları nakledip öneren kişiydi.

Haeckel'in yaşadığı günlerden bu yana ortaya çıkmış olan yaygın farklı bilimsel ekoloji kavramlarına karşılık bugünün eko faşistlerinin kullandıkları 'ekoloji' özellikle Haeckel'in sosyal Darwinizmidir. 1975'te en çok satan kitabı olan *A Planet Is Plundered: The Balance of Terror of Our Politics* (Yağmalanan Bir Gezegen: Politikalarımızın Terör Dengesi) adlı kitabında belki de ekolojiye dair net sosyal Darwinist yorumları yapan, bugünlerde en önde gelen 'ekolojik' ırkçı-sosyal Darwinist eski bir Hristiyan Demokrat parlamenter olan Herbert Gruhl⁶⁵dür.⁶⁶ 1970'lerin sonları ve 1980'lerin başlarında Gruhl yeni kurmuş olduğu Green Action Future

⁶⁴ Gasman, *Scientific Origins*, s. xxiii.

⁶⁵ Gruhl'ün eleştirisi için bkz.: Anti-EG-Gruppe Köln, "Mit 'LebensschützerInnen'"; Antifa-Gruppe Freiburg und Volksfront gegen Reaktion, Faschismus und Krieg, eds., *Beitrag zur Kritik des Öml;kologismus and Beitrag zur Ideologie und Programmatik der Öml;DP* (Cologne: GNN-Verlag, 1989); and Ditfurth, *Fewer*, ss. 151-69.

⁶⁶ Herbert Gruhl, *Ein Planet wird geplündert* (reprint Frankfurt/Main, 1987; original, 1975).

(GAZ) (*Gelecek İçin Yeşil Eylem*) yeni bir politik grupla Alman Yeşillerinin oluşumuna katıldı. Charlene Spretnak ve Fritjof Capra'ya göre "Ne sağız, ne de sol; en öndeyiz" sloganını yaratan Gruhl'dü.⁶⁷ 1980'lerin başlarında Gruhl'ün GAZ'ının da dâhil olduğu aşırı sağcılar Yeşil Parti'nin yönetimi için solcular ve merkezçilerle çatıştılar. Nihayetinde merkez-sol kontrolü ele aldı. "Bu Yeşillerin kuruluş safhalarında solcu temayüllerin itibarındaydı," diye yazar Ditfurth, "Aşırı sağcılar ve neo-faşistler zamanında endişe verici oldukları gibi ekoloji politikalarını teslim almaları engellenmişti."⁶⁸

Sonunda kaybeden Gruhl, Yeşillerin "solcu bir kurtuluş ideolojisinin lehine ekolojik kaygıları" bırakmış olduğu sonucuna vardı ve partiden ayrıldı. Fakat ekoloji anlayışı için mücadele etmeye Yeşillerin dışında devam etti; aşırı sağcı arkadaşı Baldur Springmann ile 1982'de Ekolojik Demokratik Parti'yi (ÖDP) kurdu ve ekolojiyi faşizme yönlendirerek, 'ekolojik' bir meşruiyetle nüfus politikalarıyla ve ırkçılığa kucak açarak en programlı eserini yazdı. 1989'da ÖDP parti kongresi partiyle NDP ve Cumhuriyetçiler arasına resmen bir mesafe koymaya cüret ettiğinde, bu 'solcu zafer' Grünhl için çok fazlaydı ve başka bir grup kurmak için ayrıldı. 1980'lerin ortalarından bu yana Grünhl pek çok Neo-Nazi ve Holokost'u inkâr eden etkinliklerin misafir konuşmacısı olmuş ve 'ekoloji' üzerine kitap yayınlamaya devam etmiştir.

Grünhl'ün sosyal Darwinist 'ekoloji'si insanı biyolojik niteliklere indirger ve doğa 'yasalarını' topluma uygular: "Yaşayan doğada uygulanan tüm yasalar, insanların ken-

⁶⁷ Charlene Spretnak and Fritjof Capra, *Green Politics* (New York: E. P. Dutton, 1984), s. 15.

⁶⁸ Ditfurth, *Feuer*, s. 152.

disi yaşıyan doğanın parçası olduklarından dolayı genellikle insanlara da uygulanır,” diye iddia eder.⁶⁹ Bu ‘doğal yasalar’ insanların mevcut toplumsal düzeni olduğu gibi kabul etmeleri gerektiğini buyurur. Tahakküm, hiyerarşi ve sömürü kabul edilmelidir, “Herhangi bir yapay şey onu temizlemeksizin kuğu beyazdır. Karakarga siyahtır ve her şey kendi ölçüsünde doğal ve yerindedir. Bu iyidir. Adaleti örgütlemek için... İnsanların tüm uğraşları açıkçası umutsuzdur.”⁷⁰ İnsanlar “her yaşam biçimi kendini değiştirilemezliğine uyduğundan” dolayı onları değiştirmek için boşuna teşebbüslerden bulunmak yerine var olan şartlara uyum sağlamalıdır.”⁷¹

Eğer toplum doğaya göre kurulsaydı, “ıssız doğada avlanma bölgelerinde eğer bir hayvan sürülerin yazılmamış yasasını çiğnerse ve kendi yoluna giderse genellikle bu bağımsızlığını yaşamıyla ödediğinden”⁷² dolayı kültürün de kendi var olan normlarından sapanlara karşı çözümünü başlatacağına inanır Grühl. Dahası kültürler birbirinden ayrı tutulmalıdırlar: “Pek çok kültür aynı bölgede bir araya getirildiğinde, sonuç birbiriyle çatışma içinde birbirleriyle yan yana yaşıyor olacaktı ya da... Her birbirine karışma ile değerleri daha da azalan bir karışım olarak, son tahlilde hiçbir değeri kalmayınca kadar entropiye uğrayacaklardır.” Kültürel ayrılmanın nedeni de ‘doğal yasa’ya dayanır, “Özellikle ekoloji’de var olan bir entropi yasası vardır ve bu yasa insan kültürleri içinde geçerlidir.”⁷³

⁶⁹ Bkz., e.g., *tageszeitung* (7 Nov. 1991).

⁷⁰ Alıntılar Antifa-Gruppe Freiburg, *Beitrag*, s. 30.

⁷¹ Herbert Gruhl, *Das irdische Gleichgewicht* (Munich, 1985), s. 127; Antifa-Gruppe Freiburg, *Beitrag*, s. 27; and Anti-EG Gruppe Köln, “Mit ‘LebensschützerInnen,’” s. 10.

⁷² Alıntılar Antifa-Gruppe Freiburg, *Beitrag*, s. 35.

⁷³ Antifa-Gruppe Freiburg, *Beitrag*, s. 68.

Gruhl gelecek yıllarda kürenin her tarafında kültürlerin yaşamaları anlamında varoluş için bir sosyal Darwinist mücadele olarak hayatta kalmak için mücadele edeceklerine inanır. “Geleceğin savaşları yaşam için basit temel ihtiyaçların paylaşımı -yani, beslenme temelinde ve artan bir şekilde meyveler için değerli topraklar için- üstüne olacak. Bu şartlar altında geleceğin savaşları daha önceki tüm savallardan çok daha korkunç olacak.”⁷⁴ Yaşama dair beklentileri en iyi olan insanlar en iyi silahlanmış olanlar ve kendi kaynaklarını en iyi koruyanlar olacak; “Yaşam standardını düşük tutarken, kendi askeri hazırlıklarını en yüksek seviyeye getirerek başarılı” olanların “çok büyük avantajları olacak.”⁷⁵

Bu mücadelenin faydası için Almanlar sadece silahlanmamalılar aynı zamanda ikamet eden insanların sayısını düşük tutarak çevrelerini de korumalıdır: “Ekolojik eşitliğe tecavüz etme ve doğal yaşam alanlarının tahrip edilmesi [*Lebensäume*] doğrudan nüfus yoğunluğuyla alakalıdır.”

Üçüncü Dünya’daki “aşırı nüfus” her hâlükârda “bir nükleer bomba” ile kıyaslanabilir “bir imha kapasitesi” ile Almanya’ya giren “iş arayanlar ordusunu” üretmiştir diye yazar Gruhl. Bu, “insanlığın deprem dalgası Avrupa’da “tüm düzenin bozulmasına” neden olacak baş tehdittir. Üçüncü Dünyalı göçmenler bundan dolayı “daha önceki yüksek uygarlıkların sahip oldukları gibi kendi halkının dejenerasyonundan dolayı değil, süreklilik arz eden dünya yüzeyinde insan kütlelerinin devamlı surette taşmasından; bir fizik yasasından dolayı yok olacaklarından” Avrupa kültürünü tehdit ediyor.”⁷⁶ Bundan

⁷⁴ Alıntılar Ditzfurth, *Feuer*, s. 159.

⁷⁵ Gruhl, *Ein Planet*, s. 322f.

⁷⁶ Alıntı Antifa-Gruppe Freiburg, *Beitrag*, s. 114f.

dolayı Federal Almanya Cumhuriyetinde göçmenler için yer yoktur: “Yüksek nüfus yoğunluğundan dolayı dünyada en yoğun yerleşimi olan ülkelerden biri olan Federal Almanya Cumhuriyeti göçmenler için gidilecek bir ülke olamaz.”⁷⁷ Bu nedenden dolayı Gruhl “ekolojik nedenlerden hareketle göçe bir son verilmesini” ister.⁷⁸

Gruhl’a göre, “Doğal yasalar” Üçüncü Dünya’dan göçler için bir çözüm sunar. Özellikle “doğal yasaya tecavüz edilmesine dair ödenebilecek kabul edilebilir tek değer ölümdür. Ölüm eşitliği sağlar; bu gezegen üzerinde fazla büyümüş olan tüm yaşamı budar. Bundan dolayı gezegen tekrar bir kere daha dengelenir.”⁷⁹ Onun bakış açısına göre onların yaşamlarının “bizim kendi yaşamımızdan tamamen farklı bir bakış açısına bağlı olmasından; çocuklarının ölümleri gibi kendi ölümlerini de kader olarak kabul ediliyor olduğundan”⁸⁰ dolayı Üçüncü Dünya insanı Allah’tan bu öldürücü çözümü kabul eder.

Gruh’ün demokrasinin bu problemlere gönderme yapan en etkili yol olduğunu düşünmediğini söylemeye gerek yok. Nihayetinde bu durum “gelecek yıllarda acil olarak dikkate alınacak ve sürekli bir acil durum üreterek, yaygın kılınacak teşebbüslerdir.”⁸¹ Milliyetçi Devrimcilerin en iyi yayınlarından biri olan *Junge Freiheit* (Young Freedom) Genç Özgürlük’ün editörüyle yapılan bir röportajda Gruhl’a, yaşamı ve çevreyi koruma problemlerinin demokrasi içerisinde çözülüp çözilemeyece-

⁷⁷ Alıntı Anti-EG Gruppe Köln, “Mit ‘LebensschützerInnen,’” s. 11.

⁷⁸ Herbert Gruhl, “Die Menschheit ist am Ende,” *Der Spiegel* 13 (1992), ss. 57-58.

⁷⁹ Alıntı Anti-EG Gruppe Köln, “Mit ‘LebensschützerInnen,’” s. 11.

⁸⁰ Alıntı Anti-EG Gruppe Köln, “Mit ‘LebensschützerInnen,’” s. 10.

⁸¹ Gruhl, *Ein Planet*, s. 110.

ğine dair soru sorulmuştu. Şöyle yanıtlamıştı: “Muhtemel hayır. Çünkü demokrasiler Zeitgeist’i [Belli bir çağın genel duygu ve bakış açısı –çn-] takip ediyorlar ve bugün dünyanın tüm ülkelerinin Zeitgeist’i yaşam standartlarını yükseltmektir. Buna dair uyarılar yapan partiler ve tüketimi kınayan taraftarların çok az şansı var görünüyor.” Gruhl bunun yerine ülke içinde ve uluslararası olarak “güçlü bir devlet” –hatta mümkünse “diktatörce güçleri olan” bir devlet– ister.⁸²

1991’in sonbaharında Aşağı Saksonya’nın Çevre Bakanı Herbert Gruhl, oldukça prestijli devlet onuruyla ödüllendirdiğinde pek çok gözlemci şaşkına döndü. Bakan Monika Greifahn, “Gruhl, Uluslararası en çok satan *A Planet Is Plundered* adlı kitabıyla kamunun politik vicdanında çevrenin korunması ve bakımına dair fikirleri öne çıkardı,”⁸³ dedi.

Özgürlüğün Toplumsal Bir Ekolojisi

“Mistik ve biyolojik bir ‘ekoloji’ tarafından meşrulaştırılan milliyetçiliğin ve otoriterliğin bir bileşimi, karizmatik bir lidere özlem toplumsal olarak potansiyel felakettir. Tıpkı völkisch hareketi gibi nihai olarak Nazi hareketine kanal olur, böylece eğer mistisizm tarafından tehlikeli bir politik yönelime çekilerek oraya kanalize oluyorsa bu kavramların uygulandığı toplumsal hareketler de politik ve sosyal felaketler için kendi potansiyellerinin farkında olmalıdırlar.

⁸² Herbert Gruhl, *Himmelfahrt ins Nichts* (Munich: Verlag Langen Müller, 1992), s. 242. See Thomas Ebermann’s criticism, “Massakriert den Armen!” *Konkret* (June 1991), ss. 36-37, translated into English as “Massacre the Poor!” *Green Perspectives*, no. 27 (Ağustos 1992), ss. 6-7.

⁸³ Alıntı Antifa-Gruppe Freiburg, *Beitrag*, s. 113.

“Modern toplumlardan yabancılaşma ve doğal dünya sevgisi tek başına masumdur ve meşru fikirlerdir. Onlar kitle katliamları için yer değiştiren tarihsel bir sorumluluk katiyetle değildi. ‘Ekoloji’ ne sosyal Darwinist ırkçı bir ormanda ya da kabilevi, bölgesel ve milliyetçi çizgiler yanında politize edilmiş olarak bir yorumla sınırlıdır ne de doğuştan anti rasyonel mistik bir kavramdır. Sonuç olarak ekolojik kriz oldukça zor boşa düşürülebilir; kendisi oldukça gerçektir ve hızlı bir şekilde kötüleşiyor. Gerçekten de ekolojinin politize edilmesi sadece arzu edilen bir şey değil aynı zamanda gereklidir de.

“Bu makale Federal Almanya’da ‘ekolojik’ sağ üzerine odaklanmış olmasına rağmen, ‘ekolojik’ faşizm bu ülkede oldukça sınırlıdır. İngiltere’de Ulusal Cephe’nin bir kanadı şöyle yayın yapar, “İrkı muhafaza etmek yesildir!” ABD’de adı çıkmış beyazların üstünlüğünü savunan Tom Metzger şöyle belirtir:

Beyaz ırkçı hareket içerisinde artan miktarda genç insanın ekolojiyle oldukça ilgili, hayvanlara eziyet edilmesine karşı koruyucu ve benzeri şeylerle alakalı olduklarını fark etmiştim ve nüfusun sadece yüzde 10’u olan beyaz adam, beyaz kadın’ın dünyadaki durumunda belirsiz durumumuzun daha da farkında olanlar olarak, biz kurtlara ve diğer hayvanlara sempati duymaya ve onlarla daha fazla empati yapmaya başlarız.”⁸⁴

“Meslektaşım Monique Wolfing aynı fikirdedir: “Evet, doğal olarak. Biz onlarla aynı durumdayız. Neden bir şeylerin bizim için yaratılmış olmasını isteriz ve doğanın tahrip olmasını seyrediyoruz? Doğayla elele çalışıyoruz ve kendi ırkımızı korumaya çalışmamızın yanı sıra doğayı

⁸⁴ Alıntı Reimar Paul, “EK III in Grün-Braun,” *Konkret* [Hamburg] (Dec. 1991), ss. 35-36.

da korumalıyız.”⁸⁵ Kesinlikle faşist olmayan ünlü Amerikalı derin ekolojist Bill Devall bakış açısına göçmenlik karşıtı temaların girmesini kabul eder: “Batı Avrupa ve Kuzey Amerika’da nüfus dengede tutulmaya başlanıyor-ken” açık bir rahatlamaya dikkat çeker. “İç-göç” te bir ikaz vardır. Devall “Latin Amerika ve Afrika’dan Batı Avrupa ve Kuzey Amerika’ya geniş ölçekli iç göçü haklı kılan” herkesi, “insanlığı yerinden etme”⁸⁶ suçunu işleyenler olarak gördüğünden şiddetle eleştirir.

“Açıkça görünüyor ki önemli olan, bir ekoloji politikasının nasıl tasarlandığıdır. Eğer Yeşil slogan, “Ne soluz, ne de sağ, öndeyiz” daima anlamlıysa ‘ekolojik sağın’ ortaya çıkışı sloganın kesinlikle iflas ettiğini ifade eder. Özellikle net, tutarlı bir anti-kapitalist konumlanışı olan, demokratik ve anti hiyerarşik bakış açısına sıkıca kendini adanmış Ekolojik bir sol’a acil ihtiyaç vardır. Aydınlanmanın -özellikle onun devrimci liberter dallarının-parçası olan ve gerçekten toplumsal baskının eşitlikçi eleştirisini yapan, rasyonel, hümanist ve sol enternasyonalizminin sıkı kökleri olmalıdır.

“Fakat bir ekoloji doğrultusundaki politika, onların yorumları meymenetsiz sonuçlara hizmet edebileceğinden dolayı biyolojik fenomenlerle dikkatlice uğraşmalıdır. ‘Doğaya saygı’, ‘derin hürmet’ anlamına geldiğinde ekolojik politikalar ‘Yeşil Adolfların’ otoriter sonuçlarla etkili olarak kullanabildiği bir dine dönüşebilir. ‘Doğa’, sırası geldiğinde sosyobiyoloji’nin ‘genin ahlakı’, ‘ırksal saflığın’ görkemi, ‘Heimat’ın sevgisi’, ‘kadının eşit doğası’ ya da ‘Buzul çağına bilinci’ni meşrulaştırmak için bir metafor olur. Kültürel düzenleme tepki için yaratılır.

⁸⁵ Alıntı Paul, “EK III,” ss. 35-36.

⁸⁶ Tom Metzger, Alıntı Elinor Langer, “The American Neo-Nazi Movement Today,” *Nation* (16-23 Temmuz 1990), ss. 82-107, at 86.

‘Ekolojik’ faşizm siniktir fakat gerçekten de ekolojik laf kalabalığı yoluyla Aydınlanmanın en iyi elemanları ‘dışardakiler’ ya da ‘yeni’ olanların gelenekselleşmiş korkularıyla bugünkü çevre problemleri için gerçek kaygılarla mistik olarak bağlantı kurmak için politik olarak potansiyel etkisi olan bir girişimdir. Otoriter aldatmacaları, sosyal ekolojinin göstermiş olduğu gibi bugünün ekoloji hareketlerinin kaderi olmamalı. Fakat eğer eko mistikler, eko primitivistler, insanları sevmeyenler ve anti rasyonalistlerin kendi yolları varsa onlar onun kaderi olabilir.

Neo-Faşist Ekoloji

Ekoloji birçok neofaşist grup ve partiler tarafından mistik-milliyetçi amaçlarla saptırılmıştır. Ortaya çıkan neo-nazi partiler gerçekten de oldukça çeşitlidir ve üyeleri mükerrerdir. Anti-faşist araştırmacı Volkmar Wölk’ün dediği gibi “eko-faşist ağı” biçimlendirirler.⁸⁷ Onlar aynı zamanda yabancılara karşı şiddet kullanan neo-Nazi dazlakların sokak-çatışmalarını ideolojik olarak desteklerken, programa dair yazınları kendisini faşist olarak görmeyen insanların benimseyecekleri şekilde dizayn etmişlerdir. Ekoloji ve milliyetçiliğin bileşimidir.

⁸⁷ Volkmar Wölk, “Neue Trends im ökofaschistischen Netzwerk: Am Beispiel der Anthroposophen, dem Weltbund zum Schutz des Lebens und der ÖDP,” in *In bester Gesellschaft: Antifa-Recherche zwischen Konservatismus und Neo-faschismus*, Raimund Hethey and Peter Kratz, eds. (Göttingen: Verlag die Werkstatt, 1991). Wölk VVN/Bund of Antifascists’in sözcüsüdür ve neofaşizm üzerine oldukça fazla yayını vardır.

*Milli Devrimciler*⁸⁸

Milli Devrimciler (ND) ideolojik sınırları aşma teşebbüsünde olan milliyetçilik ve ekolojiyi kullanırken sol ve sağın temalarını manipülatif şekilde karıştırarak kullanırlar. Bu örgüt Almanya’da sağcı muhalefetin eski bir prensibini kullanır. Kapitalizm ve Sosyalizm arasında bir ‘Üçüncü Yol’un zorunlu olduğuna ve Almanya’nın insanlığa liderlik etmesinin kaderi⁸⁹ olduğuna inanırlar. ND’nin ‘Üçüncü Yol’u milliyetçiliğe, “milli ve özel bir yoldan”⁹⁰ sosyalizme dayanır. Kısacası “nasyonal sosyalizm”e. Bugün ND’nin Solidaritsen denilen bir kanadı, kendilerini Strasser brotnher ile tanımlıyor. Bu iki isim ‘Sosyalizmi’ ‘Nasyonal Sosyalizme’ ciddi bir şekilde alan ve Naziler içinde ‘sol’ antikapitalistleri temsil eden 1920’lerin Nazi Partisinin iki üyesinin isimidir. Bugün Solidaritsen ve diğer ND’liler onun 1920’lerin parti içinde Hitler’le iktidar mücadelesinden dolayı özellikle Otto Strasser’i “Nasyonal Sosyalizm’in Troçkisi” olarak görüyorlar. Hitler’in 1930’da bu faşistleri atması onlara göre Milli Sosyalizme bir ihanetti.

Bugün ND’nin önde gelen ideoloğu Henning Eichberg “milliyetçiliğin kurtuluşu” ve “milli kimlik”in ilanı için çağrı yapıyor. Sol ve sağa göz kırpmaya çalışan ND

⁸⁸ Aksi belirtilmedikçe bu bölümdeki alıntılar the National Revolutionaries’in belgeleri olan *Gegen Fremdherrschaft und Kapital and Grundsätze unseres Wollens — Die fünffache Revolution* (n.d.), as suradan alıntı: Ditzfurth, *Feuer*, ss. 228-30’dendir.

⁸⁹ Walter Laqueur, *Germany Today: A Personal Report* (Boston: Little, Brown, 1985), s. 152. Strasserite ideology, bkz. Mosse, *Crisis*, ss. 286-90.

⁹⁰ Bkz. Hans-Georg Betz, “On the German Question: Left, Right, and the Politics of National Identity,” *Radical America*, vol. 20, no. 1 (1987), ss. 30-48.

yayınları geleneksel politik arenada Sandinistaların yanısıra İrlanda, Bask, Ukrayna ve Afganistan’ında dahil olduğu milli kurtuluş hareketlerini desteklemekte.⁹¹ Bölünmüş Almanya’yı işgal altında bir ülke olarak kabul ediyorlardı. “İşgalci kuvvetlerin emperyalist politikalarının bir sonucu olarak” Avusturya da dahil olmak üzere Almanya’nın kurtuluşu için çalışıyorlardı. Almanya şu an bu “işgalden” kurtarılmış olduğundan Milli Devrimciler Avusturya ile “yeniden birleşme”ye yoğunlaşabilirler.

Eichberg, Yahudi-Hristiyanlığı aşırı entelektüel ve insanlığı ilahi olandan ve kendisine yabancılaştırdığından dolayı var olan tüm kötülüklerin nihai temeli olarak görür; duyguları ve bedeni ihmal eder. Üretim yanlısı olmanın mantığına bağlı olarak Hristiyanlık her ne olursa olsun savaşılmaması gereken “büyümenin dinidir” diye yazar Eichberg. ‘Milli kimliği’ geliştirmeye yardım etmek için yeni bir din yerine, neo pagan Cermen, Kelt ve Hint dinleriyle eski *völkisch*-milliyetçi fikirlerin karışımını öneriyordu. O “tören, tabu, meditasyon, dua, aşırı haz, ritüel ve dansın fiziki-duyumsallığına dayanmalıdır. Onun “duyumsal karşı-deneyimleri” insanlığı doğaya daha yakın getirdiğinden dolayı [bu din] kendini özünde büyümenin dinine karşı praksisin bir biçimi olarak kurar. Eichberg, ABD’de pek çok New Ageliler gibi yankılanan bozulmamış doğaya, insanların yaşamlarının, psikolojilerinin ve otantik kültürlerinin başlangıçta var olan sözde kaynağına dönmeye ve insanın kendisine yabancı-

⁹¹ Bkz. Betz, “On the German Question.”

laşmasının üstesinden gelmesine, ekolojik krizden kısmen sağalma elde ederek kendilerini sağaltmalarına ve yeniden keşfetmelerine çağrı yapar.⁹²

Milli Devrimciler sadece primitivist New Age⁹³ dinleri oluşturmak için değil aynı zamanda politik faaliyetler için de ekolojik temalardan faydalanır. 1970'lerde

⁹² Henning Eichberg, "Produktivistische Mythen: Etwas über die Religion in der Industriekultur," in *Zurück zur Natur-Religion?* Holger Schleip, ed. (Freiburg: Hermann Bauer Verlag, 1986). Editor Schleip is, ironically, a member both of the Greens and of the *völkisch*-racist sect Deutsche Unitarier; the publisher, Hermann Bauer Verlag, Almanya'daki en büyük New Age yayıncıdır. Eichberg'in makalesinin içeriği Wölk tarafından özetlenmiştir. "Neue Trends," s. 126.

⁹³ New Age, ruhsal konulara ilişkin bireysel eklektik yaklaşımla nitelendirilen çağdaş batı kültüründe, yirminci yüzyıl sonlarında ortaya çıkan ve sınırları ve alt gruplarıyla geniş bir uygulama ve inanç alanına işaret eden ve alternatif ruhsal hareketlerin üst başlığı ve türsel (*generic*) bir terimdir. Herhangi bir değişmez, mutlak kutsal metin, dini kurum ve din adamları hiyerarşisinden uzak olduğundan din sosyolojisinde New Age'in geleneksel din ile arasındaki farkı ortaya koymak için akademik literatürde New Age'e, yarı dini (quasi-religion) veya dinleyici/izleyici kültü (audience cult) ve kült çevresi/ortamı (cultic milieu) şeklinde tanımlar getirilmiştir. Hareket daha çok uzman yayınevleri, müzik dükkânları ve fuarlarda ve internet gibi ağlarda (networks) görünürlük kazanmaktadır.

New Age akımı çeşitli manevi unsurlar içerir: panteizm, pandeizm, panenteizm ve politeizm kombinesi ile Bilim ve Gaia felsefe; özellikle Astronomi, Ekoloji, Çevrecilik, Gaia hipotezi, UFO dinleri, Psikoloji ve Fizik.

New Age uygulamaları ve felsefeleri bazı büyük dünya dinlerinden etki içerir: Budizm, Taoizm, Hristiyanlık, Hinduizm, İslam, Musevilik, Sihizm; güçlü etkileriyle doğu asya dinleri, Ezoterizm, Gnostisizm, Hermetizm, İdealizm, Neopaganizm, New Thought, Spiritüalizm, Teozofi ve Üniversalizm. Kimi araştırmacılarca esasen yeni-faşist hareketler olarak telakki edilmektedirler. [http://tr.wikipedia.org/wiki/New_Age] – ç.n.

onlar yurttaş inisiyatifleriyle hemen hemen aynı zamanda nükleer enerjiye karşı muhalefet örgütlediler. “Ekolojik ve anti-nükleer coşkularıyla” diye belirtir Walter Laqueur, onların kültürel anti-Amerikanizmleri ve dünyanın pek çok bölgesindeki ulusal kurtuluş hareketlerini desteklemeleriyle “Milli devrimciler” gerçekten de solcu çağdaşlarına üstünlük sağlamaya çalıştılar. Bazıları Sinn Fein’i Alman nasyonal devrimcileri için bir model olarak gördü, kimileri de Almanya ve Avrupa’nın “politik olarak Balkanlaşmasını” var olan tüm sorunların halledilmesinin çaresi olarak önerdi.⁹⁴

Diğer Milli Devrimciler farklı bir politik yaklaşıma sahip oldu: 1970’lerin sonlarında o zaman birçoklarının bir koltuk sahibi olduğu yeni doğmakta olan Yeşillerle birleştiler. Ekim 1980’de Batı Berlin Alternatif Listesi, onların gerçek niyetlerini tabanın demokratik ve ekolojik programlarının örtüsüaltınasaklamış olmalarından dolayı meydanda olan Neo-Nazilerden daha tehlikeli olduklarını düşünerek Milli Devrimcilerle çalışamayacaklarına karar verdi.⁹⁵

⁹⁴ Laqueur, *Germany Today*, s. 153. Laqueur cites Henning Eichberg, “Balkanisierung für jedermann,” in the National Revolutionaries’ periodical *Wir Selbst*, “milli kimlik ve uluslararası dayanışma için dergi” (May-June 1983). Alman Sağı IRA ile 1920’lerden beri ilgilidir.; Bu derginin başlığı, *Wir Selbst* (“biz kendimiz”), *Sinn Fein*’in çevirisidir.

⁹⁵ Bkz. Betz, “On the German Question,” ss. 45-46 ve Wölk, “Neue Trends,” s. 123.

*Özgür Alman İşçileri Partisi*⁹⁶

Milli Devrimciler gibi Özgür Alman İşçileri Partisi de (Freiheitliche Deutsche Arbeiterpartei ya da FAP) “sınıf savaşı yerine bir cemaat duygusuna” dayanmasına karşın ‘nasyonal sosyalizm’ savunurudur. FAP solculara bir yaklaşım göstermez; açıkça ve militanca Nazi fikirlerini desteklediğini, ırkı ve milleti kutladığını ilan eder ve Strasserite’ten ziyade pro-Hitlercidir. İki dünya savaşında gösterdikleri başarıdan dolayı Alman askerlerini över ve “bin yıl daha saygıdeğer olacaklarını” söyler. FAP büyük oranda Federal Almanya’daki NSDAP’yi (Nazi Partisi) yeniden kurmaya çalışan ve tüm faşist grupları kanatlarının altında toplayan Hareket (Die Bewegung) tarafından kontrol ediliyor.⁹⁷

FAP dazlaklar ve futbol taraftarlarından üye alıyor ve faaliyetleri arasında şiddet eylemleri, kundakçılık ve yabancılara karşı ırkçı saldırılar var. ‘Almanya Almanlarıdır – yabancılar dışarı’ gibi en kaba sloganlarda öncüdürler.⁹⁸ Seçim çalışmalarına katıldıklarında programındaki taleplere “Alman işi Alman işçiyeye”, “yabancılar ülkelerine dönsün”, “yabancılara imtiyaza hayır” ve

⁹⁶ Aksi belirtilmedikçe bu bölümdeki alıntılar FAP’s Action Program’ındadır. (15 Ağus. 1990); the FAP charter (15 Ağustos 1989); “Basic Principles and Goals of the FAP — Electoral Program for Rhineland-Westphalia” (n.d.) ve “Overview of Members of the Party Executive Committee for the Provincial Associations” (15 Ağustos 1990), tamamı şuradan alıntı: Ditzfurth, *Feuer*, s. 229 ve devamı. [bu makalenin yazıldığı 1993’den beri, the FAP Federal Cumhuriyet’te yasaklanmıştır.]

⁹⁷ Bkz. Christopher T. Husbands, “Militant Neo-Nazism in the Federal Republic of Germany in the 1960s,” in *Neo-Fascism in Europe*, Luciano Cheles, Ronnie Ferguson, and Michalina Vaughan, eds. (Essex: Longman Group, UK Limited, 1991).

⁹⁸ Bkz. Husbands, “Militant Neo-Nazism.”

“uyum için delice hevese”⁹⁹ bir son gibi talepler dahil edilmişti. Bugün Almanlar “kültürel manzaramızı”, “babalarımızın mirasını” mahvetmemeliler; Alsace-Lorraine, Güney Tirol ve Avusturya Almanya’ya geri verilmelidir demektedirler.

FAP Nazileri özellikle “hümanist yönelimli kozmopolitanizm”den nefret eder. Marksizm, liberalizm ve Hıristiyanlık “insanlığı, dünyamızın doğal döngüselliliğiyle bağlantısını koparmışlardır.” “Teknik çevrecilik” “yükselmekte olan açık ekolojik felakete” karşı başarı sağlamayacaktır. Gerçekten de “insanlık ve doğa arasında kesilen ilişkiler” bir “ekolojik devrimi” ve “gezegensel yaşamın yapısıyla yeni bir uyum için insanlığı yönlendirecek” olan “bilinçte radikal bir devrimi” gerektirir. Yeni bir etiğe ihtiyacımız var. Öyle ki insanlar “insanlığı, hayvanları ve doğayı bir bütün olarak dikkate almalı. Hayvanlar nesne değildirler” fakat “mutlu olan, acı çeken ve korumamıza ihtiyaç duyan yaşam formlarıdır.” FAP’ın kürtağı sağlıklı doğanın yasalarına ve Tanrı’ya karşı suç olarak görmesi şaşırtıcı değildir.

Bariz bir kendisiyle çelişki içine girerek somut çevresel talepleri gerçekten de kapitalizmle dostçadır: “devam eden bir ekonomik büyüme” isterler fakat daha az kâr için çalışılmalıdır. “Doğanın döngüsel sistemi... ekonomik alana katılması gerekirken” “Ekolojik ihtiyaçların... işlevli bir ekonomi ile uyumlu hale getirilmesine” inanırlar.

⁹⁹ Husbands, “Militant Neo-Nazism,” s. 96.

Cumhuriyetçiler¹⁰⁰

Eski bir Waffen-SS üyesi olan Franz Schönhuber tarafından 1983'te kurulmuş bir siyasal parti olan Cumhuriyetçiler, Nazilerle herhangi bir işbirliğini sayısız defalar inkâr etmişlerdir. Kendilerinin “Alman yurtseverlerinin bir cemaatinden” başka bir şey olmadıklarını iddia ederler. Fakat göçmenler karşı, özellikle Türklere karşı bir duruş takınmaktan ya da genel olarak yabancıların akınına dair memnuniyetsiz bir dil kullanmaktan ya da Almanya'nın “Almanlar için” olduğunu iddia etmekten geri kalmazlar. Federal Almanya'da sığınmacı “dalgası”nın varlığının “suçluların ithaline”, “toplumsal gerilimlere” ve “mali yüklere” neden olduğuna inanırlar.

Cumhuriyetçiler “iç politikanın önceliği olarak Alman *Volk*'unun, onun sağlığının ve ekolojik olarak yaşam-alanının [Lebensraum] varlığının korunmasını” isterler. Bu amaç “aynı zamanda çevrenin korunmasını destekleyecektir” diye eklerler. Gerçekten de ekolojik oynamalar Almanların “sağlığını” tehlikeye atar. ‘Sağlık’la kastettikleri Alman halkının ‘genetik sağlığıdır’. Böyle bir ‘sağlık’ kısa vadeli faydadan ve standart bir yaşam için çalışmaktan daha yüksek değerdedir. “Sağlıklı bir çevre”yi korumak ve sürdürmek “insanlarımızın yaşamının ortalama güvenliğini” sadece güvenceye almaz aynı zamanda “bir yurttaşlık görevidir”. Cumhuriyetçiler, Alman kadınlarının kürtaaj olmasına katı bir şekilde karşıdırlar fakat Üçüncü Dünya için “anamlı bir

¹⁰⁰ Bu bölümdeki alıntılar cumhuriyetçilerin temel programlarından alınmıştır. Onların ilk federal kongrelerinden uyarlanmıştır. (26 Nov. 1983) Munich; Cumhuriyetçilerin 1987 programları; “Ja zu Europa — Nein zu dieser EG — Deutsche Interessen haben Vorrang,” 1979 Avrupa seçimleri için Cumhuriyetçilerin the Dinkelsbühl Deklerasyonu ve Cumhuriyetçilerin 1990 parti programının tüm alıntıları Ditfurth, *Feuer*, s. 228 ve devamı.

aile planlaması nüfus patlamasına” son vermek için zorunludur ve onun sonuçlarının çevre için tehdit olduğunu iddia ederler; nüfus kontrolü olmazsa “doğal afet ve kıtlık” olacaktır derler.

Milli Demokratik Parti¹⁰¹

Almanya’nın Milli Demokratik Partisi (Nationaldemokratische Partei Deutschlands ya da NPD) esas olarak 1945’ten önce Naziler içinde faal olan kişilerce 1964’te kurulmuştur. 1960’larda öne çıkan bir hareket olmuştur. Programında “bir nesil içinde iki savaş”ın Alman halkının asıl sağlığını yemiş bitirmiş” olduğu serzenişinde bulunurken, Milliyetçi parti uzun bir süre agresif bir şekilde Almanya’nın yeniden birleşmesi çağrısını yapmıştır (Ditfurth’un alaysı şekilde belirttiği gibi bu savaşların Yahudilere neler yaptığından bahsetmezler). NPD “Volk-sağlığı üzerinde sakıncalı etkileri” olan çevrenin tahribinin matemini tutar. AİDS’li insanların “kayıt olmaları” gerekirken Almanlar “kimyasal boyalara” maruz kalmamalı ve “doğuştan gelen hastalıklardan” korunmalıdır. “Alman halkının korunması” Alman kadınlarının bol miktarda doğurmalarını gerektirir. Bundan dolayı NPD “ailenin yıkılması ve değerinin düşürülmesine” karşıdır. Kürtaj “insanımızın biyolojik varlığına” tehdit olduğundan dolayı kürtaj olan kadınlar cezalandırılmalıdır. Parti “genç kadınlar” için annelik ve ev idaresi dersleri istemektedir.

¹⁰¹ Aksi belirtilmedikçe bu bölümdeki alıntılar NPD’nin 1973 Düsseldorf programından; the 1988 *Wurfsendung* of the NPD ve NPD newspaper *Deutsche Stimme* 4-5 (1992), hepsi Ditfurth, *Feuer*, s. 228’den alıntıdır. Genel olarak NPD üzerine, bkz. David Childs, “The Far Right in Germany Since 1945,” in *Neo-Fascism in Europe*, Cheles, Ferguson, and Vaughan, eds.

1973'te NPD "Ekolojik Manifesto"sunu yazdı. Bu manifesto toplumsal ilişkileri¹⁰² yöneten, hiyerarşik olarak yapılandırılmış "organik" düzeni haklı kılmak için "doğanın yasalarını" hatırlatmaktaydı. "Doğa ve insan arasındaki dengeyi bozan en dikkate değer tek semptom" olan "değersizleştirilmiş yığınlar içinde artarak yalnızlaşan hayatlara sahip olan insanlık tarafından zehirlenmiş ve kirletilmiş çevreyi" tenkit ederler. Yıllardan beridir NPD'nin retoriği artarak New Age temayüllü olmuştur; şimdi "hayat için çok gerekli olmayan bir çevre bilincini edinme"yi istemektedir. Bu bilinci edinmek için NPD'nin 1988'deki programında şöyle belirtilir: "Birincisi insan düşüncesinde içsel bir devrimi gerektirir. İnsan yaşamına ve mutluluğuna anlam veren sınırsız tüketim ya da maddi varlığın sınırsız birikimi değildir aksine bu anlamı veren doğanın deneyimi, kültürel değerlere değer vermek ve *Volk* ve ailede sosyal güvenliktir." Gerçekten de "Milyonlarca yabancıнын *Volk*'umuzun varlığını" tehdit etmesinden dolayı "Volk-bilinci ve çevre bilinci birbirinden ayıramaz."

*Alman Halkının Birliği*¹⁰³

Alman Halkının Birliği (Deutsche Volksunion ya da DVU) yıllardır aşırı-sağcı aktivist ve yayıncı olan Dr. Gerhard Frey (1933 doğumlu) tarafından kurulmuş. Halen lider bir figürdür [Makale yazıldığında bu doğru olmalıdır. Fakat 2009'da başkanlık görevinden istifa etmiş ve 19 Şubat 2013'de ölmüştür -ç.n-]. Frey DVU'nun yayınlarında normalde Almanların suçlarını inkâr eden ve

¹⁰² Betz, "On the German Question," s. 35.

¹⁰³ Bu bölümdeki alıntılar DVU bildirisindendir (c. 1990) ve "Overview of the Members of the Party Executive and the Provincial Associations" (20 Nov. 1989), Ditzfurth, *Feuer*, s. 228'den alıntı.

tasvir edilen toplama kampları hakkında şüpheler yayarak İkinci Dünya Savaşı yıllarına odaklanmıştır; yayınları Naziler için hatırlanmaya değer şeyleri satışa sunuyor. DVU “Almanya Alman kalmalıdır” sloganı atıyor ve “Alman evlerinde Almanlara öncelik” ve “milli kimlik ve kendi kaderini tayin hakkı” istemektedir. DVU için çevrenin korunmasının anlamı “çevreyi kirletenlere karşı sıkı yasalar” çıkarmak, “ithal edilen yiyeceklerin sıkı bir şekilde incelenmesi”, “hayvanlar üzerindeki işkence” ve hayvanlar üzerinde yapılan deneylere karşı yasaklar uygulamaktır. Yaşamı korumanın anlamı “kürtaj suiistimaline bir son vermektir”.

Antroposofi¹⁰⁴ ve Dünya Hayatı Koruma Cemiyeti

Antroposofi 1920’nin *völkisch* hareketinde olduğu gibi bugün de Alman karşı kültüründe özel bir alakaya sahiptir. Örneğin Waldorf Okulları Steiner’in eğitim prensipleri üzerine kurulmuştur ve pek çok Alman ve Amerikan karşı kültür çevrelerinde kayda değerdir (Bugün sayısı Federal Cumhuriyet’te altmıştan daha fazladır). 1920’de Steiner tarafından kurulmuştur. Başarı için baskılardan ve çatışmalardan münezzeh olan, anlaşılma duygusu ve yaşamın müzikal görünümüne vurgu yapan yerleri olan çocuklara alternatif, reform edilmiş bir eğitim sağlıyor. Steiner aynı zamanda üretici ile toprak arasında daha organik bir ilişkiyi geliştirmeye çalışan ve böcek ilacı kullanmadan organik tarım yapmanın bir biçimi olan biyodinamik çiftçiliğin kurucusudur. Bugün biyodinamik ziraatçiler Demeter markası adı altında organik besin ve

¹⁰⁴ Antroposofi, dünyayı insanın ruhsal doğası açısından açıklayan felsefe (Rudolf Steiner doktrinlerini esas alan), ruhani bilim, iyi sağlığın fiziki vücut, ruh ve can arasındaki uygun ve doğru ilişkiye bağlı olduğunu en iyi şekilde kullanmayı amaçlayan felsefe – ç.n.

Weleda adı altında kozmetik ürün üretirler. Pek çok insan Steiner'in çalışmalarının cazip yönlerine dair herhangi bir kavrama sahip olmaksızın Anropozofiye ve bu çabalarla saf bir şekilde etkilendi ve etkilenmekteye devam ediyor.

Fakat Steiner'in inançlarının hepsi oldukça eko-ruhanidir. Antroposofi bir şeyde ezoterik evrimci bir teoride 'kök ırklarda' insanlığı sınıflandırır.¹⁰⁵ Teozofide¹⁰⁶ benzer bir doktrini inşa etmede kök ırk teorisi Antroposofi'nin kozmolojisine¹⁰⁷ tamlayıcıdır. Bu doktrine göre insanlığın kök ırklarının bir grubu her biri kendi öz bilincinin gelişmesinin en yüksek seviyesiyle, her biri ondan önce gelen birilerinden daha üstün olan bin yıllık bir dönemde birbirini takip ederek gelişmiştir. İlk iki kök ırk olan Polar ve Hyperborean 'yıldızlarla ilgili ethercidir'; onlar şimdi yok oldular – evrimsel süreç onları yerinden etmiştir. Gelişmiş olan bir sonraki halk bir miktar daha

¹⁰⁵ Kök ırk teorisi üzerine devam eden bölüm Wölk'e dayanır, "Neue Trends," ss. 120-21, and Dittfurth, *Feuer*, ss. 217-22. İngilizcede, Rudolf Steiner, *An Outline of Occult Science* (Spring Valley, N.Y.: Anthroposophical Press, 1972), especially chap. 6.

¹⁰⁶ Teozofi (Yunanca: θεός, *tanrı* + σοφία, *usluluk, bilgi, bilgelik*) sözcüğü birleştirilerek türetilmiştir. Günümüzde teozofi denildiğinde, öncelikle, kaynağını esas olarak Hint mistisizminin insan ile evren ve Tanrı arasındaki ilişkileri açıklayan felsefesi denebilecek Hint teozofisinden almış olmakla birlikte, Batı teozofisi aklı gelir. Batı teozofisi yarı yandan okült gelenek, diğer yandan Doğu gelenekleri üzerine kurulmuş, ezoterik bilgilerden yararlanan felsefi bir sistemdir – ç.n.

¹⁰⁷ Kozmoloji sözcüğü Türkçeye Yunanca κοσμολογία (cosmologia, κόσμος [kozmos] düzen, bütün + λογία [logia] söylev) sözcüğünden türemiştir. Her ne kadar *kozmo* sözcüğü nispeten yakın zamanlı bir sözcük olsa da Evren, tarih boyunca bilim, felsefe, ezoterizm ve din gibi farklı disiplinler tarafından araştırma konusu olmuştur.

yüksektir fakat onlar halen yarı hayvan, tamamen içgüdüsel, kavramsal düşünme ve hafıza kapasitesinden yoksundur. Dördüncü kök ırkın nihayetinde fark edilecek derecede insan olmaya başlamıştır; sonuçta Avrupalıların ait olduğu Atlantallılara gelmiştir. Şimdiye kadar en yüksek seviyede gelişmiş olan Avrupalı beyazlar insanlığın hiyerarşi ölçüsünün doruğudur; onlar “kendi içlerinde insanlığı geliştirenler”¹⁰⁸ olduklarından dolayı insanlık için iyi olan her şeyi insanlığa kazandırmışlardır. Bu çeşitli ırklar sadece belirli insanların –kesinlikle en sağlıklı olanların– yaşadığı bir çeşit ya da başka çeşit felaketlerde ölmüştür; “İnsanlığın aşağı çeşitlerinde... yaşamın gövdesi Şeytanımsı etkilere karşı durmaya yetkin olması için yeterli korumaya sahip değildi. Örneğin siyahlar çok daha güneşli ve sıcak olan Afrika’da yaşama-lılar; siyahlar bu sıcakta ve güneşte yoğrulmuştur ve beyinleri özellikle bu duruma göre oluşmuştur; onların var-sayılan oldukça içgüdüsel doğaları tüm bu süreçlerden ileri gelmektedir.

Güneş, aydınlık ve sıcak dış derisinde tuttuğundan dolayı, [siyahların] metabolizmasının hepsi güneş tarafından içeriden pişirilmiş gibiymiş. Onun doğuştan siyahlar içinde olan bu hayatı bu sonuçtan dolayı devamlı bir şekilde pişer ve bu ateşi alevlendiren onun arka bey-nidir.¹⁰⁹

Siyahlar Afrika’dan göç ettiklerinde sıcaklığın ve ısı-ğın ayarı farklı olduğundan dolayı nesilleri tükenecektir.

¹⁰⁸ Kök ırk teorisi üzerine devam eden bölüm Wölk’e dayanır, “Neue Trends,” ss. 120-21, and Ditfurth, *Feuer*, ss. 217-22. İngilizcede, Rudolf Steiner, *An Outline of Occult Science* (Spring Valley, N.Y.: Anthroposophical Press, 1972), especially chap. 6.

¹⁰⁹ Rudolf Steiner, lecture (3 March 1923), *Gesamtausgabe*, vol. 349, ss. 52-67, şuradan alıntı: Ditfurth, *Feuer*, s. 221.

“Onlar gerçekten de azalan bir ırktır. Çok az ışık ve sıcaklık aldıklarından dolayı ve kendi doğalarından dolayı nesilleri tükenecektir.”¹¹⁰ Böyle bir teori muhtemelen her halükarda öleceklerinden dolayı ırkların yok olmasının hızlanmasını haklı gösterir. Gelecekte diye yazar Steiner 1909’da “yüksek seviyelerde bir gelişme” aşamasına ulaşmayan belirli insanlar kötüye doğru gideceklerdir: “İyi insanların cemaatine gönüllü muhalif olan sapkın insanoğlu ve kötünün özel bir birliği zamanla kötüyü şekillendirecektir ve ağır ruhların karmalarında çok fazla yanlış ve çirkinlik birikecektir.”¹¹¹

Belki bu kök ırk teorisi için Antroposofiyeye dair, kendisi Antroposofist olduğundan Rudolf Hess’e başvurulmuştur. Ditfurth’un işaret ettiği gibi “Teosofist ve Antroposofistlerin kök ırk ideolojileri ‘Aryan ırkına’ dair Nasyonal Sosyalistlerin saflık düşüncelerinin içine pürüzsüzce karışmıştır.”¹¹² Steiner’in biyodinamik tarıma dair fikirleri kesinlikle kimi Nasyonal Sosyalistleri etkilemiştir. Antroposofistce fikirler bugün eko-faşistler tarafından fazlasıyla kullanılabilir ve Antroposofistlerin içinde aşırı-sağla yakın bağlantılı olan güçlü bir sağcılık vardır. Yazar Günther Bartsch Milli Devrimcilerin Dayanışma kanadında olan bir Antroposofisttir; 1989’da Otto Strasser’e yaltaklanan biyografisinin yazarıdır. Yayınlarında Strasser’in siyasi düşünceleri ile Steiner’in düşüncelerine dayalı ekolojik temaları tahlil etmeye teşebbüs eder.¹¹³ Antroposofi’nin Siemens ve Bertelsmann gibi dev çok uluslu firmalar tarafından paraca desteklendiğini de akılda tutmak gerekir.¹¹⁴

¹¹⁰ Steiner, *Outline*, s. 216.

¹¹¹ Ditfurth, *Feuer*, s. 216.

¹¹² Ditfurth, *Feuer*, s. 216.

¹¹³ Steiner, *Outline*, s. 361.

¹¹⁴ Ditfurth, *Feuer*, s. 200.

Bugün Antroposofinin aşırı-sağcı taraftarları arasında Dünya Hayatı Korumak Cemiyeti'nin (WSL) memurları vardır. Bu küçük fakat etkili ve Federal Cumhuriyet'te oldukça zengin bir çevre örgütüdür. Eğitim merkezindeki bahçe biyodinamik yöntemlere göre ekilmektedir ve ziyaretçilere organik yiyecekler sunulmaktadır. Bu örgütlenme Nazi Partisi'nin eski üyeleri tarafından 1958'de kurulmuştur ve bugün bu 'hayatı' koruma (yani 'yaşam hakkı') teması, ırkçı çevre ve *völkisch* bir ideolojinin canlanmasıyla bağlantılıdır. Korunmayla ilgili olan 'hayat' elbetteki Alman 'hayatı'dır; bundan dolayı WSL kesinlikle kürtaj karşıtı, Alman kadınlarının 'Aryan' bebekler doğurmaya adanmaları gerektiğine inanıyor.

WSL'nin manevi lideri ve tarihinin çoğunda onun anahtar figürü Werner Georg Haverbeck olmuştur. Haverbeck 1909'da doğmuş, genç yaşlarda aktif bir Nazi olmuştur; Nazizmin bir gençlik hareketi olduğu hatırlanmalıdır. Bundan dolayı Haverbeck gibi üyeleri halen yaşıyor.¹¹⁵ SA'ya 1928'de katılmış ve 1929'dan 1932'ye kadar Nasyonal Sosyalist Öğrenci Birliği'ni (Reichsleitung der NSDAP-Studentenschaft) temsilen ve Hitler Gençliğinin Reich Gençlik Liderliği'nin (Reichjugendführung der Hitlerjugend) lideri olarak Reich Yönetimindeki bir üyesidir. Üçüncü Reich altında dinlence etkinlikleri tarafından kontrol edilen Mutluluk Yoluyla Güç örgütlenmesinin önde gelen bir memuru olarak hizmet etmiştir. 1933'te Rudolf Hess, Haverbeck'in pasaportunun "Bu kişi tutuklanmamalı" şeklinde damgalanmış olduğunu görmüş. Örgütlenmesine yardım ettiği Nuremberg Parti Kongresi'ndeki Röhm Darbesi'nde sağ

¹¹⁵ 1999'da ölmüştür. – ç.n.

çıkılmış ve Hess'in elamanlarına katılmış. Onu Antroposofîye döndüren Hess'tir. Savaş sırasında Danimarka'da radyo propagandası idare etmiş ve Güney Amerika'da çalışmıştı; savaşın sonunda bir subaydı.¹¹⁶

Müttefikler Haverback'in Üçüncü Reich adına pek çok çabasını kabaca boşa çıkardıktan sonra o Antroposofik Hristiyan cemaati için bir süreliğine bir papaz olarak çalışmaktan memnundu. Bugün eko-faşist, ezoterik, völkisch, Antroposofist, neopagan ve ilkelci grupların bulunduğu ve atölye çalışmaları yaptığı 1963'te Collegium Humanum adı verilen bir eğitim merkezini kurmuştur. WSL'nin kurucularındandır ve 1974'ten 1982'ye kadar başkanı olarak çalışmıştır. 1981'de çok bilinen Heidelberg Manifestosu'nun imzacılarından. Bu belge Alman halkını kendilerine yönelen göçün tehlikeleri konusunda uyaran bir grup profesör tarafından hazırlanmıştı. İlk taslağı şöyle başlıyordu:

Büyük kaygılarla milyonlarca yabancının ve ailesinin akınıyla Alman halkının tahrip olmasını, dilimizin, milletimizin ve kültürümüzün yabancılaştırıldığını gözlemliyoruz... Hâlihazırda pek çok Alman yaşadıkları bölgelerde, işlerinde ve bundan dolayı kendi *Heimat*'lerinde¹¹⁷ yabancıdır.¹¹⁸

Bu dilin rutini şimdi hissedilebiliyor. Federal Cumhuriyet'te göçe muhalefete çok daha fazla hoşgörü gösterildiği ve neofaşistler merhametsizce kötü şeyler yaptıkları zaman, halkın itirazları arttığından dolayı o zamanki Manifestonun (1981) tonu yumuşatılmıştı.

¹¹⁶ Bkz. Wölk, "Neue Trends," s. 123.

¹¹⁷ Heimat: Yurt, vatan. – ç.n.

¹¹⁸ Ditfurth, *Feuer*, s. 222.

Antroposofik kök-ırk inancı uyarınca Haverback'ın Alman halkı ve onun manevi yaşamına karşı yabancı saldırganlarca iki dünya savaşının bu yüzyılın sürdürülen otuz yıl savaşlarını oluşturduğu tezini ileri sürmesi dik-kate değerlidir. Görünüşe göre Alman manevi yaşamı ar-kasında, “aynen eski Yahudi bilinci gibi bir dünya ege-menliği için bir çağrının yoğun imgesinin” yattığı “Anglo-Saxon ırkınca dünya egemenliği için uğraşlar” şeklinde durur. Gerçekten de Haverback iki dünya sava-sının Alman halkı ve onun manevi yaşamına karşı bir komplo anlamına geldiğini iddia eder. Nazilerin “kitle-katliamlarının yapıldığı kamplar” kurduğu “tarihsel bir yalandır” şeklinde tartışır Haverback ve bu gerçekten de “düşman propagandasıdır”. Ona göre İkinci Dünya Sa-vaşı'nda saldırgan olan Rusya idi.¹¹⁹

1989'da yayınlanan *Rudolf Steiner: Almanya'yı Sa-vunmak* adlı kitabında Haverback, önceleri var olan bu komploların varlığını kavradığı için (1925'te ölen) Stei-ner'i över.

Birinci dünya savaşı sırasında Rudolf Steiner çağdaş tarih hakkında çoklu bir konferans vermiş ve “savaş suçu” sorusu hakikatine dair bitmez tükenmez bir şe-kilde uğraşmıştı... Steiner 1889'da yerine getirilmiş olana [I. Dünya Savaşı sırasında] geri dönüp ilan edilmiş hedefleri gösteren haritayla dinleyicilerine gösterir. Bu haritalar Doğu Almanya'nın kaybedilmesiyle nihaye-tinde başarılan Orta Avrupa'nın ayrılmasını öngörü-yordu... 1919'da Versailles anlaşmasıyla tamamen ba-şarılamayan gerçekten de 1945'te tamamlanmıştı: Al-manya'nın yıkılması... Soğuk savaşta her iki tarafın önde gelen kuvvetleri manevi Almanya'ya karşı bu ortak mücadelede birleşmişlerdi. “Bu savaş [I. Dünya Savaşı]

¹¹⁹ Laqueur, *Young Germany*, s. 194'te geçtiğinden bahsedilir.

Alman ruhani hayatına karşı bir komploymuş” der Steiner.¹²⁰

Haverback’ın Steiner’in millietçiliğine dair kitabı yayınlandığında, çocuklarını Waldorf Okulları’na gönderen, Demeter ürünlerini kullanan ve ne ırkçı ne de faşist olan öfkeli karşı kültür Antroposofistleri arasında protesto patlamasına neden oldu. Fakat araştırmacı Wölk’ün işaret ettiği gibi onların protestoları Haverback, Steiner’i gerçekten neyse öyle sunduğundan –“Şeytanlaştırılması onun zamanındaki völkisch gruplarınca paylaşılan ham bir milliyetçi”– ve bugün neofaşist gruplar ve milliyetçiler için işe yaramazlığını gösterdiğinden dolayı yersizdi.¹²¹

Alman ruhani yaşamına karşı bu komplo iddialarının WSL’nin güncel düşüncelerinin çoğuna sindiğine dikkat çeker Wölk. WSL “sığınmacı akını” çevrenin tahribi ve Almanlara karşı manevi bir savaşın parçası olarak Federal Cumhuriyet’in çok kültürlü bir topluma dönüştürülmesi olarak dikkate alır. Çevrenin korunmasını insanın korunmasının, milli kimliğinin ve biyolojik “özün” bir parçası olarak görür. Hakikaten WSL modernitenin ve “Batı uygarlığının”homojen olmuş kuvvetlerine karşı tamamen kuşatılmış mücadelenin parçası olarak sağlıklı bir çevre için savaşı anlar. “Hitler de dahil herhangi bir insandan kendini dinsel nedenlerden dolayı ayrı tutmayı reddeden”¹²² WSL’nin bir diğer eski başkanı Haverback’ın karısı Ursula Haverbeck-Wetzel şöyle gözlemler:

¹²⁰ Ditfurth, *Feuer*, s. 224.

¹²¹ Betz, “On the German Question,” s. 36.

¹²² Werner Georg Haverbeck, *Rudolf Steiner: Anwalt für Deutschland* (Munich, 1989), ss. 143 ve devamı, 242 ve devamı, 324, şuradan alıntı: Ditfurth, *Feuer*, ss. 224-26.

Bir kişi her ne zaman maddi bir varoluşa sahip halkının derinlerinde bulunan kültürel gerilime ait olduğunu hisseder, ancak o zaman maddi boşluktan üstün olan ruhani bir gerçekliktir. Manipüle edilmiş bir tüketiciler olmaktan çıkmıştır. “Kendilerini ölümle oyalayan” tamamen manipüle olmuş insanların kitlesel homojenize olmasından kurtulmuştur. (Neil Postman’ın dediği gibi) O egemenlik ve güce azmetmiş “Bir Dünya”nın savunulmasını amaç edinmiştir. Onlar dinsel inançlarına sadık olan, kültür ve geleneklerini koruyan ve zen gösteren kişiyi tehlikeli görür.¹²³

1989’dan beri WSL’nin başkanlığını yapan, Rudolf Steiner’in bir diğer hayranı olan Ernst Otto Cohrs 1961’den beri bir Antroposofisttir. Bugün Cohrs’un ilgisi ırk teorilerini yaymada, anti-Semitik edebiyatı dağıtma ve yayınlamada yatıyor gibi görünüyor. 1982’de WSL’nin Bavarian bölümünün bir memuru WSL içinde Cohrs’un faaliyetlerini kamu sorunu haline getirdi. WSL’nin ye toplantısına bir mektup yazdı ve başka şeylerin ortasında kendisini Cohrs’dan ayrı tutması gerektiğini söyledi. Bu mektupta Anti-semitik yazıları WSL yelerine yolladığını, *Bauernschaft* gibi (bilinen Holokost inkrcısı Thies Christophersen’in dergisi) aşırı sağ dergilere reklamlar verdiğini, neofaşist süreli yayınlarda WSL bildirilerinin basılması için izin verdiğini ve bizzat kendisinin *Gaz Odaları Yoktu* ve *Auschwitz Miti*¹²⁴ gibi yazıları dağıttığını söylemiştir. Bu mektubun bir sonucu olarak pek çok ye WSL’den istifa etmiştir; kalanlar ezici olarak Cohrs’un anti-Semitik fikirlerini kabul edenlerdi ve ona karşı durmak eğiliminde olma-

¹²³ Werner Georg Haverbeck, “Das Ringen um Völker-und Geistesfreiheit,” in *Europa* (Feb. 1990), s. 41 ve devamı, şuradan alıntı: Wlk, “Neue Trends,” ss. 131-32.

¹²⁴ Wlk, “Neue Trends,” s. 132.

yanlardı. Bunların arasında ilk zamanlarda Yeşiller'e katılan, kitabı Partner Erde (Dost Dünya) aşırı-sağcı yayınevinde (Arndt Verlag) yayınlanan, 'Yeni' Sağ yayın *Nation Europa* için yazılar yazan Baldur Springmann ve sahip olduğu NSDAP'in 'altın madalyasıyla' gurur duyan il meclisi için Cumhuriyetçi bir aday olan Dr. Arnold Neugebohrn vardı. "1981-82'de Cohrs'un faaliyetlerinin neden olduğu iç kriz WSL'yi gözden düşürmüş olabilir fakat bu aynı zamanda WSL'nin neofaşist yönelimini de güçlendirmiştir" sonucuna varır Wölk. Cohrs'un bugünkü faaaliyeti esas olarak Holokost-inkâr edebiyatını yaymaktır.¹²⁵

WSL başında kollektifin bir üyesi "avukat cübbesi içinde bir neo-nazi" (*Die Zeit* gazetesi onu böyle tanımıyor) olan, yakın zamanlarda 1992'de Federal Cumhuriyet tarafından yasaklanan iki faşist grubu savunan Jürgen Rieger'in başkanı olduğu Öjenik, Davranışsal Araştırma, Biyolojik Antropoloji Topluluğu(Gesellschaft für biologische Anthropologie, Eugenik, und Verhaltensforschung ya da GfbAEV) olarak bilinen Hamburg kökenli bir örgüttür. GfbAEV'in dostlarından biri French Nouvelle Droite'in ideolojik lideri Alain de Benoist'tir. Süreli yayını bilindik üç aylık dergi *Neue Anthropologie*'dir ki başka şeylerin yanında insanlık tarihinde daima çevresel tahribatın olduğunu, bunun bir kişinin dahi hariçten tutulamayacağı insan doğasının parçası olduğunun dahi söylenebileceğini iddia eder:

Sadece Almanlar farklıdır. Onlar pagan zamanlarda ağaçlara ve koruluklara ibadet ederdi ve doğaya yakın olmalarından dolayı doğaya karşı dikkatli bir uyum içerisindeydiler. Hayvanlara duyulan sevgi dahi Latince-

¹²⁵ WSL'nin Schleswig-Holstein için il yöneticilerinin WSL başkanlık heyetine mektubu (28 Temmuz 1981), şuradan alıntı: Wölk, "Neue Trends," s. 133; also in *Vlothoer Tageblatt* (19 Kasım 1982), şuradan alıntı: Ditfurth *Feuer*, s. 225.

konuşan-insanlar arasında çok daha fazla teleffuz edilir. Bundan dolayıdırki bugün dahi en güvenilir çevreci çabalar –devlet yanında özel– Kuzeyli ırkın büyük bir miktarına sahip olan insanlarca yönetilmektedir.¹²⁶

≈

¹²⁶ Ursula Haverbeck-Wetzel, “Vom Wirtschaftskrieg zum Geisteskampf,” in *Europa* (Mayıs 1990), s. 28, şuradan alıntı: Wölk, “Neue Trends,” s. 132.

Bölüm II

Eko-faşizm Nedir? Biomerkezci Sol Bir Analiz

David Orten

Giriş

Bu makale “eko-faşizm” kavramına ve ifadesine dair bir incelemedir. Kavramsal bir değeri vardır elbette. Gerçekten de bu ilginç bir ifade/kavramdır. Genişçe bir çevre tarafından faşist olmakla nitelenen geçmiş hükümet biçimleri varken – Hitler’in Almanya, Musso-
lini’nin İtalya ve Franko’nun İspanya ya da Pinochet’in Şili’si – “eko-faşist” bir iktidara sahip olan bir ülke ya da bildiğim kadarıyla, eko-faşist temelde örgütlenmiş olarak kendini ilan eden politik bir örgütlenme asla olmamıştır.

Faşizm çeşitli biçimlerde ortaya çıkar. Çağdaş faşist hareketler (çoğunlukla faşist güçlerin ve muhafazakarların ittifakı olarak) Fransa’da Ulusal Cephe, Almanya’da Cumhuriyetçiler, Avusturya’da Özgürlük Hareketi, Belçika’da Flemiş Hareketi vb. şeklinde ekolojik kaygılara sahip olan hareketlerdir. Çeşitli felsefeler merkezi konularından değildir ve fakat destek elde edebilmek önemli konularından birini oluşturur. Mesela suçla mücadele, küreselleşme ve ekonomik rekabet, geniş ölçekli göç hareketlerinden dolayı güya kültürel kimlikleri kaybetme vb. asıl konularıdır. Bir çeşit popüler destek sağlamak için çalışan herhangi bir örgütün, faşist bir örgütün bile, çevreyi göz ardı etmesi oldukça zordur. Bu derin ekoloji taraftarlarına göre ya “derin” bir kaygı konusudur ya da onlar bu tanımlamayı “sığ” olarak değerlendirirler. Bu örgütler ya da bunların hiçbirisi kendine eko-faşist demez. (Alman Yeşil Partisi üyesi ve başka bir politik örgütlenmeler kurmak için çalışan Ekolojist Herbert Gruhl 1975’te **A Planet Is Plundered: The Balance of Terror of Our Politics** isimli popüler bir kitap yazmıştı. Bu kitapta ekolojik ve faşist fikirlerin birbirine geçmiş olduğu fikirler geliştirmiştir.) Faşist kavramı faşistler için

olumlu yan anlamlara sahipken (elbette geri kalanlarımız için hiçbir olumlu anlamı olamaz) yeşil ve çevre hareketlerinde kullanılan “eko-faşist” ifadesinin geçmiş ve şimdinin politik gövdelerinde bilinir tarafı yoktur ve sadece olumsuz yan anlamlara sahiptir. Bundan dolayı Kanada ve ABD’de “eko-faşizm” kavramını kullanma bir hakareti yaymak anlamına geliyor.

Derin ekoloji hareketini destekleyenlerin pek çoğu eko-faşizm sorununu dikkate alırken onlara karşı yöneltilen eleştirilerden dolayı (mesela kendilerini toplumsal meselelerde daha bilgili olarak sunan toplumsal ekolojiyi destekleyenlerden gelen bazı eleştiriler gibi) savunmada kalmaktalar ve bundan rahatsızdırlar (Toplumsal ekoloji kavramı bunu anlatmaktadır). Bu metnin amacı bu durumu değiştirmektir. Bu incelemeden sonra “eko-faşizm”in toplumsal ekoloji kökenli olarak derin ekoloji hareketine, daha genel olarak, çevre hareketine karşı esasen bir saldırı ifadesi olarak kullanıldığı sonucuna nasıl vardığımı göstermeye çalışacağım. Bundan dolayı “eko-faşist” ve “eko-faşizm” kavramlarının bilgilendirici değil ama karalama amacıyla kullanıldığını anlatacağım.

Derin ekoloji, ekolojik krizin değerlerden temel bir değişimi gerektirdiği ve insanı merkeze alan insanmerkezcilikten (antropocentrism) doğal dünyaya saygı göstererek ekomerkezli bir kavrayışa sahip olan ve meseleye önemle odaklanan bir akımdır. Derin ekoloji hareketi içinden gelen eleştiri derin ekoloji tarafından bilgilendirilen bir kitle hareketine işaret etmektedir. (Mesela Avustralyalı derin ekolojist Richard Sylvan’ın 1985’te yayınlanan **A Critique of Deep Ecology**’sine ve onun 1994’te yayınlanan en son yazılarının olduğu **The Greening of Ethics** adlı kitabına ve derin ekoloji içinde doğal olan radikalizm ve sol biomerkezci teorik eğilimin

ana hatlarının çizilmesine yardım etme kaygısı olan benim Yeşil Web yayınlarımdaki yazılarıma bakınız.) Endüstriyel kapitalist toplumda alternatif kültürel, toplumsal ve ekonomik vizyon ve insan toplumunu harekete geçirecek, geleceğe yolu gösterecek politik bir teori olmak zorundadır. Bunlar derin ekoloji hareketinin yüzyüze olduğu acil ve heyecan verici görevlerdir. Bireysel bilincin yükselmesi yoluyla esasen ortaya çıkmış olarak sunulan değişim için sıklıkla yoğunlaşılının ötesine genişler ki bundan daha önemlisi derin ekolojinin ana akımının çoğunu ilgilendirir.

Bu denemenin amacı aydınlatmaktır; eko-faşist ifadesi/kavramının nasıl kullanıldığını ve radikal çevre hareketi içinde “eko-faşizm” kavramının herhangi bir geçerliliğinin olup olmadığını incelemektir. Bu kavramın oldukça spesifik bir bağlama konularak kullanılabileceğini iddia edeceğim. Ekolojistlerin onarımları yoluyla yaban hayatına muhtemelen “davetsiz araştırma” denilebilecek ve fokların öldürülmesi ve kayıt altına alınmasını sağlayan “Wise Use” (Akılcı kullanım) hareketi tarafından yapılan doğa karşıtı faaliyetler benzeri hareketlere karşı – derin ekoloji taraftarları bu dünyaya bakış açısı içinde – eko-faşizm gibi olumsuz politik eğilimlere karşı tetikte olmak durumundadırlar.

Derin ekolojiye karşı toplumsal ekoloji taraftarlarınca türetilmiş “eko-faşist” kavramının eleştirilmesi gerektiğini ve bunun insan merkezci, hizipçi, kendine hizmet eden, dogmatizm olduğunu ve anarşist Emma Goldman’ın dediği gibi açık-fikirli bir ruha bütünüyle ters olduğunu anarşist bir perspektiften tartışacağım. (**Hayatımı Yaşarken** isimli otobiyografisine ve onun kurduğu **Mother Earth** adlı dergiye bkz.)

Tanımlanmış Faşizm

“Eko” ön takısı olmaksızın politik bir kavram olarak “Faşizm” bana göre aşağıda sıraladığım yan anlamların bazısı ya da hepsini taşır. İdeal tip ya da örnek olarak Nazi Almanyasını alıyorum.

1. “Ulus” ya da “Anayurt ya da Babayurt” a inanç her şeyden önemlidir ve toplumun tüm kesimlerinde popülist propaganda, bu milliyetçi amaçlar için kendini feda etmeyi kutsamaktır ki bu bir “Lider” de vücut bulur.

2. Kapitalist ekonomik örgütlenme ve sahiplik. Büyüyen bir ekonomi fakat ağır bir devlet/politik müdahale ve rehberliği, vatandaş olarak tanımlanmış olanlar için bir sosyal güvenlik ağı.

3. Faşist devletin “vatandaşı”nın dar, sığ ve ayrıcalıklı fiili tanımı. Bu, faşist kriterlere göre, mesela, Çingenerler, Yahudiler, yabancılar vb. leri gibi “öteki”ni dıştalar. Fiziki saldırılar sıklıkla “öteki” olarak tanımlananlara karşı yapılır.

4. Bağımsız ya da çoğulcu politik süreçlerin olmaması; bağımsız sendika, basın ya da yargının olmaması.

5. Karşıt görüşlülere karşı aşırı şiddet, şiddetli anti-komünizm (komünistler daima faşizmin en büyük düşmanı olarak görülür) ve “sol” olarak tanımlananlara karşı düşmanlık.

6. Diğer ülkelere karşı ve dışa doğru topraklarını genişletme politikası.

7. Devletin güvenlik aygıtlarının ve askeriyesinin aşırı hakimiyeti.

“Eko faşizm” olduğu düşünülen şey kökenleri ve kulanımı, “eko” öntakısıyla beraber, insanın toplumsal, politik ve ekonomik örgütlenmesinin belli bir biçimini yan-

sıtıyor. Özellikle insan merkezli olmayan ve doğa-temelli radikal çevre felsefesine –derin ekoloji– sempati besleyen çevrecilere karşı kullanılıyor. Ama derin ekoloji taraftarları eğer eko-faşizm kavramına dair düşünüyorlarsa, devam eden doğa ve onun insansız yaşam biçimlerine (bitkilerin yaşamı, böcekler, kuşlar, memeliler vb.) saldırıyı ve eko-faşist yıkımı ekonomik “ilerleme” olarak meşrulaştırılan yerli kültürlerle şiddetli saldırıyı görüyorlardır.

Belki de buna karşı pek çok en derin çevreci insan örgütlenmezse ABD ve onun dostu aşırı tüketimci yaşam biçimine sahip Kanada ve diğer aşırı ‘gelişmiş’ ülkeler “çevreyi korumak” adına – fosil yakıta dayalı hayat tarzını – faşist bir dünya diktatörlüğünü kabul ettirmeyi deneyebilirler (petrol için yapılan Körfez Savaşı ve Dünya Ticaret Örgütü bu eğilimi işaret ediyor.). Muhtemelen bu hükümetler eko-faşist olarak adlandırılabilir.

Toplumsal Ekoloji ve Eko-faşizm

1980’lerin ortalarından itibaren insan merkezli bir teori olan toplumsal ekoloji ile bağlantılı Murray Bookchin gibi kimi yazarlar derin ekolojiyi “eko-faşizm” ve Hitler’in “Nasyonal sosyalist” hareketi ile bağlantılandırma girişim içindedirler. 1987 tarihli “***Social Ecology Versus ‘Deep Ecology’***” adlı eseri Amherst Massachusetts’tte ABD Yeşillerinin Ulusal Buluşması’na onun ayrılık yaratan, anti-komünist, hizipçi konuşmasına dayanır (ör. folk şarkıcısı Woody Guthrie “Merkeziyetçi bir Komünist Partisi taraftarı” olarak reddedilmiştir). Bookchin’in bu denemesinde eko-faşizm ve Hitler ile derin ekolojinin işbirliğine dair pek çok gönderme vardır. Daha genel olarak ifade edersek Bookchin’in bu makalesinde derin ekoloji “zehirli bir ideolojik çöplük”tür.

Bookchin'in denemesi derin ekolojinin gerici bir hareket olduğu bakış açısını gösteriyordu. Acı ve kendi kendini onaylayan tonuyla derin ekoloji ve toplumsal ekoloji arasında gerekli olan entelektüel değıştokuşu zehirlemeye hizmet ediyordu. Bu deneme, derin ekolojiye kökten bir karşıtlıkla, Bookchin'in toplumsal ekolojisinin insanlık için önemli bir görevi olduğunun da çerçevesini çiziyordu. İnsan düşüncesi “doğanın kendini bilinçli hale getirmesi”dir. İnsanlığın zorunlu hedefi doğayı bilinçlice değıştirmek ve (büyüklenerek) “biyotik çeşitliliği bilinçlice artırmak”tır. Bookchin'e göre toplumsal düzenlemeler (insanlığın hedefi (toplumsal ekolojide görüldüğü gibi) gerçekleştirilir ya da gerçekleştirilmez) çok önemlidir. Bu toplumsal düzenlemelere hiyerarşik olmayan toplum, karşılıklı yardımlaşma, yerel ekonomi, komünalizm vb. dahildir ki bunların hepsi anarşist geleneğin bir kısmında görülebilir. Toplumsal ekoloji için insanlık ve uygarlığının intibak edeceği ve içinde var olacağı doğal hukuk yok gibi görünür. Temel toplumsal ekolojik görüş açısı insan müdahaleciliğidir. Doğaya insanlığın çıkarları için şekil verilebilir.

Bir diğerk “iddia” derin ekolojiyi destekleyen öne çıkan birilerince kimi aşırı ya da tepkici ifadelere gönderme yapar. Örneğin, Bookchin, Dave Foreman'a bir “ekobrutalist” [ekozalim olarak çevrilebilir] der ve bunu tüm derin ekoloji taraftarları kuruluşlarına karalama maksadı ile kullanır. Foreman, **Earth First!**'ün en önemli kurucularından biridir. O kurulmasına yardım ettiği **Wild Earth** dergisinde ve Wildland Projesi'nde değerkli ekolojik restorasyon çalışmasını yapmaya devam etmişti. Hepsinden öte önemli katkılar yapmaya devam ediyor. Asla merkez-sağ orijinal politik görüşlerini gizlememiştir. Harekette “solcu” olarak gördüğü ne var ise

ona dair sağıcı bakış açısını bilgisiz yorumlarla yazılarında dökmüştür. Çevre mücadelesinde sınıf bileşenleri olsa da çevre hareketi tüm sınıflardan insanları toplamıştır.

Bookchin'in Foreman hakkındaki yorumları (elbette toplumsal ekoloji lekesizdir ve özeleştiriyeye ihtiyacı yoktur!) onun çağdışı ve gerici eylemleri olduğu ya da Gandi gibi birinin dediklerine eşdeğer şeyler savunduğu şeklindedir. Bunu kullanmak onun devasa katkılarını ve ahlaki otoritesini reddetmektir. Gandi, Güney Afrika'da Boer Savaşında ve Zulu isyanında Hintlileri Britanya'nın tarafına almıştı; 1940'ta İkinci Dünya Savaşı'nda şaşırtıcı bir şekilde "Tüm Britanyalıları" Hitler'in onların kaderine dair ne isterse kabul etmelerini ve bırakmalarını; sadece ruhlarını ve akıllarını bırakmamalarını tavsiye ediyordu. Gandi'nin etkisi derin ekoloji hareketinde özellikle Arne Næss gibilerde orijinal ve devam eden bir felsefi esin olarak temel önemdedir. Bookchin denemesinde Næss'i "yüce Papa" olarak nitelendirip fikirlerini reddetmiştir.

Janet Biehl ve Peter Staudenmaier gibi toplumsal ekolojinin diğer sözcüleri bu garip çalışmaları devam ettirmişlerdir. (1995'te yayınlanan denemeler: Staudenmaier ve Biehl'in "*Ecofascism: Lessons from the German Experience*", Staudenmaier'in "*Fascist Ecology: The 'Green Wing' of the Nazi Party and its Historical Antecedents*"; Biehl'in "*'Ecology' and the Modernization of Fascism in the German Ultra-right*" makalelerine bakınız.[Bu makale çevrilmiş olup itaatsiz.org'da bulunabilir]). Ortak makalelerinde Staudenmaier ve Biehl "*Gerici ve dobra faşist ekolojistler "Dünya'nın insanlara üstünlüğüne vurgu yapmaktadırlar"*" diyor-

lardı. Derin ekoloji taraftarlarının çoğunun burada ayıplanıp tanımlanan şeyle hiçbir sorunu yoktur. Ama bu elbette bu yazarların vardığı noktadır.

Staudenmaier'in makalesi oldukça dikkatlidir ve nasyonal sosyalizmin ortaya çıktığında onun bazı ekolojik eğilimlerini ortaya koyuyor fakat son tahlilde derin ekolojiyi, doğa sevgisini ve gerçekten de ekoloji hareketini itibarsızlaştırmaktadır. Bookchin'den esinlenmiş bir gündemle onu yıkmaktadır. Staudenmaier'e göre "en başlangıcında ekoloji yoğun gerici bir politik çerçeveye bağlıydı." Esasında bu deneme ekoloji hareketinin dışında yazılmıştır. Amacı hümanizm ve toplumsal ekolojinin üstünlüğünü ileri sürmek ve kötülemektir.

En kaba haliyle, açık havada ve şarkı, şiir, edebiyat ve felsefe ile "Vatani" ve doğayı öven alman faşizminin kimi taraftarlarından dolayı; Nazi hareketinin bundan türediğinden dolayı ya da Hitler ve Himler gibi bazı önde gelen Nazilerin iddiaya göre "sıkı vejeteryan ve hayvan severler" olmalarından dolayı ya da organik çiftçiliği desteklediklerinden dolayı bir tartışma vardır. Bunların derin ekoloji taraftarlarının eğilimleri olduğuna bir "delil" olduğunu iddia ederler. Garip biçimde, benzeri bir iddia olan "nasyonal sosyalist" in "sosyalist" in bir parçası olduğu üretilmiyor. Bu, tüm sosyalistlerin faşizme eğilimleri vardır anlamına gelirdi! Bu iddiayla yazar Naziler ve Faşizmin esas odağının tüm toplumu seferber edenin endüstriyel/askeri yıkıcı bir güç olduğunu inkâr etmektedir.

Hayvanlar, diğer insanlar ve bütün olarak doğa ile kimliklerin paylaşılmasına adanmış gerekli ruhsal dönüşümlerle oluşan kaygılar; zorla yapılmayan nüfus planlaması (sadece insanlık namına değil aynı zamanda ve

daha önemlisi diğer türlerin yerkürede yaşamaları ve uygun yaşam alanlarında çoğalmaları için zorunlu görünüyorsa), doğa sevgisi gibi derin ekoloji ile ilgili bazı iddialar toplumsal ekoloji tarafından nefretle karşılanıyor ve aynı biçimde bunun derin ekoloji taraftarlarının eko-faşizme doğru eğilimleri olduğu sanısını güçlendiriyorlar. Derin ekoloji taraftarları, kimi toplumsal ekolojistlerin kara çalmalarının aksine, nüfusun azalmasını ya da muhtemelen göç kontrolünü biyoçeşitlilik perspektifinin onarılması olarak görür. Ve bunun göçmenliğin kontrolü için çalışan faşistlerle bir alakası yoktur ya da bunun güya etnik/kültürel ya da ırksal saflık ya da milli kimliği korumak adına “yabancıları” sınır dışı etmekle bir alakası yoktur.

Sadece toplumsal ekolojide temsil edilen bir bakış açısı bu tehlikelerin üstesinden gelebilir diye açıklar toplumsal ekoloji yazarları. Bu yanlış olsa da, kişinin bu önemli teorik eğilimden bir şeyler öğrenebileceğine/öğrenmesi gerektiğine inanıyorum. Derin ekoloji, ekoloji merkezli bir dünya bakış açısına dayanan yeni ekonomik, toplumsal ve politik vizyon için bir potansiyele sahiptir. Bilinen tüm toplumsal ekolojistler ileriye yönelik olarak önerilerini sunuyor görünürken, geçmişteki insan merkezli ve ekolojik olmayan, anarşist toplumsal teorisinin hepsini bir araya toplar. Toplumsal ekolojinin temel öncülü olan doğal dünyadaki toplumda insan-insana ilişkileri toplumun ilişkileri belirler tezi sakattır. Bu kesinlikle de doğru değildir. Örneğin solcu biyomerkezcilik oldukça arzu edilir hedef olan yerküreyi istismar edilmeye açık kılabilirken, eşitlikçi, seksist olmayan, ayırıcı olmayan toplumu tartışır. Derin ekoloji taraftarlarının sloganı olan “Önce Yerküre”nin (Earth First) neden gerekli olduğunu ve gerici olmadığını açıklar. Solcu bi-

yomerkezci derin ekoloji taraftarları ekoloji bağlamı içerisinde ulusal ve uluslararası olarak insan türünün sosyal adalet, sınıf konuları ve refahın yeniden paylaşımı meselesini dikkate almak zorunda olduğumuza inanıyorlar. (*Left Biocentrism Primer*'in 4 noktasına bkz.)

Derin ekoloji ve toplumsal ekoloji temel öncülleri çatışan tamamen farklı yaşam felsefeleridir. Kanadalı ekofelsefeci John Livingston 1994'te yayınlanan kitabı **Rogue Primate: An Exploration of Human Domestication**'da şöyle yazar:

“Toplumsal ekoloji yandaşları arasında insan nüfusu bağlamında Doğanın faydasını tartmaya kalkışanları “eko-faşist” olarak damgalmak popüler oldu.”

Rudolf Bahro

Son derin-yeşil Alman ekofelsefecisi ve aktivist Rudolf Bahro (1937-1997) kimi toplumsal ekoloji taraftarlarınca (örneğin Janet Biehl, Peter Staudenmaier ve diğerlerince) gerçekten bir temelden yoksun olarak eko-faşist, Nazi sempatizanı ve “manevi faşizmin” iştirakçisi bir eko-faşist olarak suçlanmıştı. Fakat Bahro düşüncelerinde özellikle solcu ve yeşil ortodokslar olmak üzere tüm ortodoksluklarla mücadele eden cesaretli, orijinal bir düşünürdü. Kullandığı dil ve yazılarında gösterdiği gibi metaforlar onun Avrupa kültürüne dair dikkate değer bilgisini ortaya serer. Fakat onun imajıyla şiirsel bir lisans sahibi olduğu da söylenebilir: ona “Yeşil Adolf” denmekteydi. O bunu belki de fikirlerinin karmaşıklığını gösterdiği için ve kitle toplumunu uykusundan uyandırmak için gerekli görmüştü. Fakat bu ona karşı saldırıları canlandırmaya hizmet etmişti. Bahro somut bir kitlesel toplumsal hareket kurmakla ilgilenmekteydi. Bu politik olarak doğru olmayabilir ama Nazilerin yükselişinden

öğrenilebilecek şeylerin olup olmadığı üzerine çalışıyordu: “*Bir bin yıllık harekete nasıl yol gösterilebilir ya da kendini nasıl yönlendirebilir ve hangi organlarla: soru budur.*” (Bahro, **Avoiding Social & Ecological Disaster**, s.278)

Özellikle yaşamıyla yaptıkları, Yerküre için gösterdiği derin hassasiyet ve oldukça çeşitli teorik katkıları dikkate alındığında bu kaygılar onu bir faşist yapmaz. Bahro, Doğu Berlin’deki Humboldt Üniversitesi’ndeki sınıfına Murray Bookchin ve farklı bakış açılarına sahip olan diğerlerini (mesela ekofeminist Maria Mies) konuşma yapması için davet edecek kadar da açık görüşlüydü.

Toplumsal ekolojist Janet Biehl’in “*‘Ecology’ and the Modernization of Fascism in the German Ultra-right*” adlı makalesinde Rudolf Bahro’yu tartışan toplam dört sayfa vardır. Ben Biehl’in vardığı sonucun tam tersi sonuca vardım. Ben maneviyata dayalı soruları ortaya koyarak ekolojik krizden nasıl çıkılacağına dair bir Alman olmak bağlamında oldukça cesur birini gördüm. Bahro, düşünceleri donmuş kabız bir solcu değildi. Bahro, solun manevi kavrayışı kavramadığını görmüştü. Biehl, nasyonal sosyalist hareketin yeniden incelenmesini istemekle Bahro’nun “insanlara kendilerini Naziler olarak görmelerine izin” verdiği sonucuna varır.

Bahro, soldan bir kişi olarak Yeşil örgütlenmelerde en derin ekolojik anlayışların tahrip edilmesi ve sulandırılmasında sol oportünistlerin, toplumsal meselelere aşırı derecede hassas olmak adına görevlerinin ne olduğunu anlamıştı. Kendilerine sıklıkla “eko-sosyalist” demekteydiler fakat ekolojinin görevini tanımlamayı ve yeni bir radikal politikanın ne demek olduğunu asla anlama-

mışlardı. Pek çok solcu için ekoloji sadece bir “ek-lenti”ydi ve bundan dolayı dünyaya bakış açılarında bir dönüşüm yoktu ve bu bilinç asla değiştirilmedi. Bahro’nun mücadele ettiği ve Alman Yeşil Partisi’nde olanlar bunlardı. Bundan dolayı bu sol oportünizmi savunurken kendilerini görenler için köktencilerin en köktenci felsefecisi Rudolf Bahro’ya zarar vermeye çalışmak çok önemliydi. Bahro 1985’te üyelerinin endüstriyel sistemle ilişkiyi kesmek istemediğini söyleyerek Yeşil Parti’den istifa etti. Bahro’nun yolu daha sonra nereye giderse gitsin eko-faşist suçlaması böyle bir bağlamda konmuştur.

1984-85’ten sonra Bahro düşüncelerinde ezoterik ve bulanıktır. Buna Bahro’nun İngilizce’de yayınlanan son kitabı **“Avoiding Social & Ecological Disaster: The Politics of World Transformation”**’daki Hristiyan/ezoterik paragraflarda ve aynı zamanda müflis Hindistanlı Bhagwan Shree Rajneesh ile ilişkilmesi delil olarak gösterilir. Fakat Bahro toplumsal ve ekolojik felaketten kaçınabilmek için toplum içinde manevi ve ekopsikolojik dönüşümün zorunluluğunun farkındadır ki bu toplumsal ekolojinin desteklemediği bir şeydir. Bahro, Gandhi gibi, endüstriyel toplumdan kopuş için manevi direnci bulmak, içe, dünyaya doğru bakmanın zorunluluğuna inanmaktadır. Gerekli olan bu yol birinin yolunu kaybetmesi ya da manevi olarak aşırıya kaçmakla geçersiz olmaz.

Bahro’nun eko-faşist olduğuna dair iftiraya karşı desteğe ek olarak Saral Sarkal’ın bakış açısını ifade edeceğim. Sarkal, Hindistan’da doğmuş fakat 1982’den beri Almanya’da yaşamaktadır. Sarkal, Bahro’nun radikal politik olan bir arkadaşıdır (Her ikisi de Alman Yeşilleri içinde “Köktenci” olarak düşünülüyor) ve aynı zamanda bazı nedenlerle onun yanında mücadele etmiş biridir.

(Sara1 1999 Kasım/Aralık'ında Nova Scotia/Kanada'da beni de ziyaret etmişti.) Sarkar bastırılmış biyomerkezci bir bakış açısı ile yazsa da onu derin ekolojinin bir savunucusu olarak düşünmem. Fakat o, Bahro'nun çalışmalarını ve Almanca bağlamını bilir. Sarkar, Yeşil Parti'yi Bahro'dan bir yıl sonra terk etti. Kendileri Bahro'nun son dönem çalışmalarına mesafeli olsalar da Sarkar ve Alman eşi Maria Mies, Bahro'yu eko-faşist olarak görmezler. Sarkar, Alman Yeşilleri ile ilgili oldukça fazla yazı yazmıştır. (United Nations University Press'ten iki cilt olarak çıkan **Alternative Politics in West Germany** ve Zet Books'tan çıkan en son kitabı **Eco-socialism or eco-capitalism? A critical analysis of humanity's fundamental choices**'a bkz.)

Bahro tüm fikirlerinde derin ekoloji hareketinde solcu biyomerkezci teorik eğilimin önemli bir katkı sunanı ve destekçisidir. (Bahro'nun ölümünde yazdığım ve **Canadian Damesion**, Mart-Nisan 1998i Cilt 32, Sayı 2 ve başka yerlerde yayınlanan **“Tribute”** (Hürmet) yazısına bkz.) Aralık 1995'deki bir mektubunda Bahro sol biyomerkezci felsefenin “özcü vurguları ile” uyum içinde olduğunu ilan etmiştir.

Eko-faşizm Kavramını Kullanmak Doğru Mudur?

A. “Akıllı kullanım”

Esasen eko-faşizm kavramını Kuzey Amerika'da güya “Akıllı Kullanım” denen hareketle beraber düşünmüştür. (Amaç “kullanmak”tır, “Akıl” bir halkla ilişkiler örtüsüdür). Bu bağlamda “Akıllı Kullanım” esasen tüm Doğanın insan kullanımı için müsait olduğudur. Doğa, parklar ya da yaban hayatı koruma alanlarına “kapatılmamalı”, insanın “kaynaklara” erişimi daima öncelikli olmalıdır. “Akıllı kullanım” durumunda olan biri,

“geleneksel” faşistçe faaliyetler düşünüldüğünde, ekolojiyi savunanlara ya da hayvanları savunanlara karşıdır. Anladığım kadarıyla bu durum -yukarıda yazdıklarına karşın – eko-faşist teriminin kullanılmasını meşru kılar.

1984’te Nova Scotia’daki toplantıda (Atlantik Vegetation Menagement Association tarafından hazırlanan sözümona bir Eğitim Semineri) “Akıllı Kullanım” hareketinin üç ideoloğu – Ron Arnold, Dave Dietz ve Maurice Tugwell) konuşmuştu. Mesaj “bir hareketle savaşmak için bir hareket gereklidir” şeklindeydi. Başka bir şekilde söylersek Arnold’a göre ne endüstri ne de iktidar çevre hareketlerine karşı açık bir şekilde karşı koyamaz. Bundan dolayı “Akıllı Kullanım” hareketinin bu işi yapması zaruridir.

“Akıllı Kullanım” hareketinin faşist bileşenleri şunlar olmuştur:

1. Bazı kerestecilik, madencilik ve balıkçılık ve kendi tüketici yaşam biçiminin tehlikede olduğunu düşünen patlayıcı endüstrisi ile ilişkili olarak çalışan, popüler olarak yanlış yönlendirilmiş kişiler;

2. Politika/medya etkisi ve para sağlayan benzer endüstrilerle bağlantılı endüstriyel kapitalist ekonomik çıkarlarca verilen destek;

3. Nefret propagandası tarafından etkilenmiş olarak isteklilik, çevreciler ve taraftarlarına karşı şiddet kullanma ve gözdağı verme, onları şeytanlaştırma/günah keçisi yapma,

4. “Akıllı Kullanım”ın faaliyetlerine kanun uygulayıcılarca sessiz verilen destek; ve

5. Sadece insanın tüketimi ve endüstrisi için var olan eski ormanlar, okyanuslar ve deniz yaşamı ve genel olarak doğanın konu olduğu endüstriyel paradigmanın en

derin çevre krizinde zorlayıcı olmayan bir atmosferde açık tartışmalara girmemek...

Kanada’da esas olarak iki çeşit “Akıllı Kullanım” faaliyeti görüyorum. Biri, çevrecilere karşı kereste endüstrisi işçilerinin eylemlerini dikkate alıyor. Mesela British Columbia’ında eski ormanların kesilmesine girişi engellemeyi kaygı ediniyorken diğer eko-faşist “Akıllı kullanım” faaliyeti esas olarak fok balıklarına karşı yönlendirilmiştir ve ikincil olan sadece fokları savunmaya gönüllü olanlara karşıdır. Böylece bir “Akıllı kullanım” insanı odağa yerleştirmiştir ve diğeri ise yaban yaşamına odaklanmıştır. Eko-faşist faaliyet denebilecek son bir örnek ise Uluslararası Orman Ürünleri işçileri ve diğerlerinin British Columbia’da Elaho Valley’de Eylül 1999’da kesilen ağaçların taşındığı yolu kesen çevrecilere karşı gerçekleştirilen fiziki saldırıda görülür. **British Columbia Environmental Report**, Kış 1999 sayısında ve daha fazla ve teferruatıyla **Earth First! Journal**’ın Aralık-Ocak sayısında bunlar yazılmıştır.

Bir diğer “Akıllı Kullanım” eko-faşist tipi faaliyet, özellikle Kanada’nın doğu sahillerinde fokların öldürülmesiyle ilgilidir. Öyle görülüyor ki foklara ve onları savunanlara yönelik bir nefret var. Bu fok avcıları ve pek çok balıkçıya, balık endüstrisinin şirketlerden oluşan bileşenlerine, federal ve eyalet idarelerine, özellikle Newfoundland ve Labrador hükümetlerine kadar genişletilebilir. (Örneğin eyaletin balıkçılık bakanı John Eford’un aşırı derecede öfkeli “Foklardan nefret ediyorum” konuşmasına bakınız.) Foklar balıkçılığın, özellikle morina avlanmasının, başarısız olmasının günah keçisi oldular. Kötü bir hükümet destekli savaş, devletin tüm kaynaklarını kullanma foklar üstünde sürdürülmüş oluyor. Bugün dünyada yaban hayata dair en büyük yıkılık kıyım her kış Kanada’nın doğu sahillerine gençleriyle

gelen buzul fokları (harp ve kapüşonlu foklar) ile ilgilidir. 275.000 Harp ve 10.000 kapüşonlu fok bulunmaktadır. Her dürüst ve bilgili kişi bu sayıların (buzda öldürme şartlarını hazırladığının) çok aşırı olduğunun farkındadır. Atlantik deniz bölgesinde yaşayan gri foklara yönelik armağanlı bir “av” da vardır.

Yukardakilere ek olarak: çalışmalarında ek olarak fok infaz planları da vardır. Balıkçılık Kaynaklarını Muhafaza Etme Konseyi denen kuruluş federal balıkçılık bakanına sunulan Nisan 1999 Raporu’nda yumurtlama döneminde ve yavru morina balıklarının korunmasını onaylarken, şunları yazmaktadır:

1. Fok sürülerini şu andaki nüfuslarının % 50 oranında azaltılması;
2. Sable adasındaki 20.000’in üzerindeki gri foklar için deneysel bir gri fok hasadının oluşturulması; ve
3. Tüm fokların öldürüldüğü sınırlı sayıdaki güya “fokların izole edildiği” bölgenin tanımlanması. Bu bölgelere Northumberland Strait, New Brunswick’in deniz tarafları ve Prince Edward Adası ve diğer alanlar dahildir.

Balıkçılık Kaynaklarını Muhafaza Etme Konseyi’nin foklar hakkındaki “*Koruma için fokları öldürmemiz gerekiyor*” beyanını eko-faşist bir aldatma sayıyorum. Ben aynı zamanda “Foklar çoktan da fazla” olduğundan dolayı onları deniz ekosisteminden yok etmek için aktif olarak çalışanları da eko-faşist olarak görüyorum. (Böyle insanlar için sanki çok fazla insan ya da balıkçı yokmuş gibi görünüyor).

Endüstriyel kapitalist toplumlar sürekli büyüyen ekonomiye, ekonominin esas parçası olarak artan tüketici-liğe, sürdürülemez ekolojik karbon ayak izine vs. ve artan nüfusa sahipler. Bunu değiştirmek için, (“kullanıma”

açmak ya da öyle bırakmak gibi) kalmış küçük bir yaban doğa için mücadele için hiçbir isteğe sahip değildirler ve giderek vahşileşmektedirler. Kapitalistler ya da işçiler, ölümcül kısa dönem çıkarlar için ortaya çıkmayı reddeden, endüstriyel kapitalizmin devamında menfaatleri olduğunu düşünen kapitalistler ya da işçiler ekoloji pahasına durumu şiddetle savunmaya hazırdırlar. Fakat pek çok çevreci aktivistin yüzyüze olduğu bu gerçek “sahenede” olmasına rağmen, derin ekoloji hareketini ve taraftarlarını eko-faşizmle ilişkilendirme teşebbüsü devam ediyor görünüyor – yani eko-faşist saldırıları deneyimleyen pek çok insana iftiralar devam etmekte!

B. Davetsiz Araştırma

“Eko-faşist” teriminin kullanılabileceği bir diğer örnek derin ekoloji hareketi içinde daha da tartışmalıdır. Çünkü bu bizim safımızda olan kimilerine yöneliktir – yani koruma biyolojisi alanında çalışanların bazıları! Eko-faşist faaliyet burada yaban hayata yöneliktir, insana değil. Fakat ben doğru olduğuna ve buna dair konuşmanın gerekli olduğuna inanıyorum. Derin Ekoloji Platformu’nun (Arne Næss ve George Sessions), 4 numara ile işaret ettiği *“İnsansız dünyaya mevcut insan müdahalesi aşırı boyutlardadır ve durum hızlı bir şekilde kötüleşiyor”* sözleri genel bir biçimde ilişkileniyor. Özellikle korumacı biyolojistler tarafından devam ettirilen faaliyetlere dikkat çekiliyor. Buna yaban yaşam nüfusuna dair “davetsiz araştırma” denebilir. Bu genellikle yenileme ekolojisi adıyla yapılmaktadır. (elbette, endüstrileşmiş toplum ve taraftarları çok daha kötü davetsiz korkular vermektedirler. Örneğin evcil hayvanların gıda makinesi olmak mukadderdir.)

Yaban hayat bazı korumacı biyolojistlerce bir bakıma “evcilleştirilir”. Bundan dolayı da numaralanabilir, sayılabilir, manipüle edilebilir ve etiketlenebilir. Buna şimdiye kadar derin ekolojist bir perspektiften itiraz edilmemiş gibi görünüyor. Korumacı biyoloji aynen diğer meslekler gibi sosyolojik olarak bakılırsa var olmasını meşrulaştırmak için kendi kendine imtiyaz verir. Dünyaya bakış açısı ise “Doğa en iyisini bilir” değil, fakat “Doğanın birçok ekolojik problemin düzeltilmesi için korumacı biyolojistlerin müdahalesine ihtiyacı var” gibi duruyor.

Bazı korumacı biyologlar ve geleneksel “balık ve av hayvanı” biyologlarınca ilişkilenen davetsiz araştırma uygulamaları dikkat çekecek derecede birbirine benzer görünüyor. Bunların her ikisi de bilgisayar modeli ve mesela radyo-tasmaları, yerleştirilmiş bilgisayar çipleri, bantlamak gibi diğer teknolojileri kullanıyorlar. Davetsiz araştırmaların esas savunması iki parçalı görünüyor.

1. Birincisi, doğal ortam vahşi hayvanlar için önemlidir (burada bir anlaşılamazlık yok) ve radyo-tasmaları, diğer takip aletlerini ve bilgisayar aletlerini kullanmak araştırılan vahşi hayvanların çeşitlerini ve sayılarını tespit edebilmek için oldukça işe yarar. (Yaban yaşamını takip boyutları için daha iş ve bilgi yoğun olsa da davetsiz olmayan başka yöntemler de vardır)

2. İkinci meşrulaştırma ise benim eko-faşist olduğuna dair bazı hisler aldığım bir şeydir. “En büyük iyi” böyle bir araştırmayı gerektirir ve “araştırılan” hayvanlara karşı olumsuzluklar bu perspektiften kabul edilmek zorundadır. (Bu en geniş iyi Wildlands Project’in hedefleri olarak çeşitli şekillerde açıklanıyor; yaban yaşam nüfusunun sağlığı araştırılır; ekosferin sağlığı; ya da Derin

Ekoloji Platformu’nun (Deep Ecology Platform) hedeflerini uygulamak için çalışmak). Bu “Ulus”un ya da “Anavatan”ın faşist hedeflerince gözden çıkarılabileceği düşünülen insan grupları ya da insan bireyinin kurban edilmesinin meşruiyeti olarak da düşünülür. Bana göre, insanlığın karar verdiği en büyük iyilik adına, insan olmayan yaşam biçimleri ve onların gözden çıkarılabilirliği üstüne davetsiz araştırma savunması ekolojik bir dile sahip olsa da eninde sonunda insan merkezcidir ve buna haklı olarak eko-faşizmin bir örneği denebilir.

Koruma maksadıyla çalışmanın yanında hayvanların tek tek huzuru için çalışmanın zorunluluğunu görmüş durumdayım. Bu hayvan hakları ve hayvan kurtuluş hareketinden alınacak önemli bir katkı ve derstir. Nüfuslarını ve doğal yaşam alanlarını koruma ya da türleri kaygı etmenin yanında hayvanların refahı restorasyon ekolojisinin bir parçası olmalıdır.

C. Korkuya Verme

Belki de eko-faşist davranışa bir diğer örnek bizim safarımızda meydana gelen çevre ya da hayvan hakları/hayvan kurtuluşu adına insanları yaralamak ya da kasten öldürmek gibi faaliyetlerin sürdürülmesidir. Bu “korku”yu kullanarak istikrarsızlaştırmaya neden olmak olarak görünür. Elbette pek çok aktivist bilmektedir ki devletin güvenlik güçleri radikal hayvan hakları ve radikal çevre hareketlerini itibarsızlaştırmak için bu taktikleri kullanmakta ve bunun için çalışmaktadır.

Belki de felsefi olarak daha önemli olan böyle faaliyetler yaşam zincirinde yer alan derin bakış açılarına dayanabilir. İnsan türünün diğer türler üstünde bir üstünlüğü yoktur ve o yaşam karşıtı davranışları için sorumlu tutulmalıdır. Başka bir şekilde söylersek insan olmayan

türlere karşı şiddet neden kabul edilebilirdir ya da şiddetsizlik sadece insana mı uygulanmalıdır? İdeolojik temeli ne olursa olsun biliyoruz ki devlet kendi vatandaşlarına karşı şiddet kullanma tekeli olduğunu iddia eder ve tüm kurumlarını bunu savunmak için kullanır. Ve “terörist” kavramı sadece egemen sistemin karşıtlarına karşı kullanılır. Pek çok aktivist yüksek tüketimi savunanlar ve ekonomik büyümeden hareketle “terör”ü de deneyimlemişlerdir. Gene de politik gerçeklikte sıklıkla radikal çevrecilere ve hayvan hakları aktivistlerine karşı üstü örtülü kınama olarak sıklıkla kullanılmakta olan “ekoterörist” suçlaması korkuyu vermeye teşebbüs etme davranışı ile beslenir görünüyor.

Sonuç Olarak

Bu kitapçık “eko-faşizm” kavramının farklı biçimlerde kullanılabildiğini göstermiştir. Kimi toplumsal ekoloji taraftarlarının bu kavramı en basitinden temelsiz bir tarzda derin ekoloji ve ekoloji hareketine karşı nasıl kullanmış olduğuna işaret etmiştir ve çevre hareketine karşı eko-faşist saldırı denebilecek olanlara da göz atmıştır. Böylece diyebiliriz ki “eko-faşizm” kavramı şöyle kullanılabiliyor. Yani,

1. Doğru olmayan bir şekilde: Bu şekildeki kullanım Doğal dünyayı savunan, özellikle derin ekolojist taraftarlarla geleneksel faşist politik hareketler -özellikle Naziler- arasında bağlantı olduğunu iddia eden bazı toplumsal ekolojistlerin kullandığı kavramdır. Özellikle toplumsal ekolojistlerin “katkısı” eko-faşistin gerçekten manasının ne olduğu konusunda kafa karışıklığı olmuştur ve derin ekolojistlerin yenilik olan düşüncelerini karalamıştır. Bu toplumsal ekolojistlerin çevre ve yeşil hareket içinde ideolojik “hasım” olarak gördüklerinin itibarını sarsmaya yönelik bir bakış açıdan dolayıdır gibi

görünüyor. Bu toplumsal ekoloji hizipçiliği, gerçek eko-faşistlerin siperdeki çevrecilere saldırımları sonucunu doğurmuştu! Böylece eko-faşist ve bir Nazi sempatizanı olarak suçlanmasına karşı olarak Rudolf Bahro'yu da savundum.

2. Haklı olarak, sadece insan/şirket amaçları için ve gerekli ne gördüyse yapabilecek olanlara, çevreciler ve taraftarlarına karşı şiddet ve tehdit kullanmak da dahil olmak üzere Doğayı sonuna kadar sömürmeyi isteyenlere karşı“Akıllı kullanım” tipi faaliyetleri açıklamak. “Akıllı kullanım” taraftarlarının ekolojiiyi savunan karşıtlarına ekoterörist ya da kendilerine “gerçek çevreciler” demiş olmalarıyla durdurulmamalıyız. Bu sadece bir şaşırtmacadır. Bu bültende bir tartışmayı ortaya çıkarmış olduğumu sanıyorum. Eko-faşizm konusu etrafında (davetsiz araştırma vb.) derin ekoloji kampı içinde bazı gerçek çelişkiler olduğunu ifade etmiş oluyorum.

Umarım bu makale derin ekoloji taraftarlarının eko-faşist ya da eko-faşizm kavramlarına dair daha az savunmacı olmalarına yardım eder. Eğer toplumsal ekolojiden esinlenmiş kafa karışıklığından kurtarılırsa, bu kavramların analitik bir değeri vardır. Bunlar şiddet, tehdit ve diğer faşist taktikleri muhaliflerine karşı kullanmaya hazırlanmış doğal dünyayı tahrip edenlere karşı kullanılabilir.

Şubat 2000

≈

